N°. 291 — VRIJDAG 6 DECEMBER. — A°. 1861.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... ƒ 1.—
Iedere regel meer.......... - 0.20
Andere Advertentiën per regel.......... - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een
BIJVOEGSEL

BUITENLAND.

AMERIKA.

New-York 20 *november*. — Wanneer men zich herinnert welk een indruk de tijding van den val van Sebastopol in Europa maakte, dan kan men zich een denkbeeld vormen, hoe het berigt van den gelukkigen uitslag der maritieme expeditie hier ontvangen werd. De vreugde wordt niet verminderd door de omstandigheid dat men nog weinig bijzonderheden kent, veeleer wordt het genot daardoor verhoogd, want men laat een ruim veld aan de verbeelding.

Wat is nu echter het voordeel dezer overwinning? Dat de Noordelijken in staat zijn Beaufort in hunne magt te houden lijdt geen twijfel. De forten, die zij veroverd hebben, maken elken aanval van de landzijde onmogelijk, en de toegang te water is geheel in hunne handen. Bovendien kan het Zuiden geen groot leger verzamelen om de Noordelijken te verdrijven. Geen enkel regement der Zuidelijken kan den Potomac verlaten, daar generaal Mc. Clellan met het meeste geduld alle maatregelen neemt, om daar ter gelegener tijd een goeden slag te slaan. Zollikofer is reeds uit Kentucky teruggedreven tot Cumberland Gap (Z. W. van Kentucky). Generaal William's leger (in het westelijk gedeelte van Kentucky) is verloopen, zoodat dus de achterhoede van generaal Rosencranz weer vrij is, en het overwinnend leger van generaal Grant niets meer in den weg staat om in het getrouw gebleven gedeelte van Tennessee te vallen.

Onder deze omstandigheden zal het niet gemakkelijk zijn generaal Sherman, die zijne troepen reeds geland heeft en bezig is om uitgestrekte verdedigingswerken op te werpen, de overwinning te ontwringen. Daarenboven ligt Port Royal slechts op twee dagen afstand van Fort Monroe, en de 10 000 man, die zich te Annapolis bevinden, zouden dus spoedig ter versterking kunnen opdagen.

Wat nu de politische gevolgen van deze overwinning betreft: Zuid-Carolina zal er niet door tot onderwerping worden gebragt; de haat tegen het Noorden is daar zoo hevig, dat men zich liever dood zou vechten dan toe te geven, maar met Noord-Carolina is de zaak geheel anders. Beide Staten verschillen bijna in elk opzigt; alleen de slavernij hebben zij gemeen. De afscheiding heeft daar ook lang zoo veel bijval niet gevonden als in Zuid-Carolina. Een geheel graafschap heeft zich na de afscheiding weêr trouw aan de Unie verklaard. Vele regementen hadden reeds hunne wapenen neergelegd onder voorwendsel, dat zij door de Zuidelijke regering werden verwaarloosd, en nu deze beweging door den val van Port Royal steun krijgt, zal Noord-Carolina welligt voor de Unie zijn gewonnen.

De Zuidelijke bladen beweren natuurlijk dat de geheele zaak niets beteekent, en wat het binnendringen in Zuid-Carolina betreft hebben zij volmaakt gelijk. „Fort Monroe en Newport-News" — zegt onder anderen The Dispatch — „is nu reeds zes maanden in het bezit der Noordelijken, en ze zijn nu nog geen voet breed verder in het binnenland. Zoodra de Noordelijken voort willen dringen kunnen wij ze met gemak tegenhouden. Als men gemeend heeft op deze wijze eene afleiding te bewerken, en de Caroliniërs en Georgiërs uit Manassas terug te doen keeren, dan heeft men zich, want verscheidene Zuidelijke regementen zijn, juist sedert het ontvangen van deze tijding, daarheen vertrokken. Kortom: de Groote Armada heeft Port Royal genomen — de berg heeft eene muis gebaard." Daargelaten nu, of dit laatste niet wat sterk is, bewijst reeds de toon, waarop dit en andere Zuidelijke dagbladen over de zaak spreken, dat de slag het verzet tegen het Noorden eer zal versterken dan doen bedaren.

Overigens is natuurlijk de gevangenneming van Slidell en Mason het hoofdonderwerp van gesprekken en couranten-artikelen. Dat kapitein Wilkes op eigen gezag handelde is zoo goed als zeker.

Een telegram uit Washington zegt, dat Wilkes naar hij van Afrika vertrok, met den last om de San Jacinto terug te roepen, en dat hij eerst in de West-Indiën, voor dat van het vertrek der beide commissarissen, hoorde, hij dienaangaande geene bevelen heeft gehad. Over de gevolgens van het Kabinet in deze zaak is niets bekend. De correspondent van de New-York Times berigt wel dat Lincoln verklaard heeft, zelfs ten koste van oorlog, de commissarissen niet te zullen uitleveren, maar wat de President ook moge gezegd hebben, dit beeft hij zeker niet gezegd. In de dagbladen — zoover men kan nagaan bij de bevolking, zijn Wilkes's handelwijze algemeene goedkeuring. De New-York Herald haalt verscheidene bewijsplaatsen aan, betooge dat het overbrengen van depêches gelijk staat met het vervoer van contrabande, en dat dus het schip in dit geval regtmatig prijs kan worden verklaard. Het overbrengen van een ambassadeur — zegt het blad eene fabriek van depêches genoemd — is a *fortiori* eene daad, die met prijsverklaring moet gestraft. Of die depêches of fabriek van depêches nu naar eene neutrale haven worden gevoerd, is volgens de meening van den schrijver geen bezwaar, en dat kapitein Wilkes het schip niet opbragt, maar zich vergenoegde met het opligten der passagiers, beschouwt men als eene onnoodige menschlievendheid. De Commercial Advertiser van den 19 bevat een artikel, dat zich van de anderen door zijne gematigdheid gunstig onderscheidt om er niet nog melding van te maken. Dat eene oorlogvoerende Mogendheid de schepen van onderzoek heeft, wordt ook door Engeland toegegeven. Dit kan dus geen bezwaar geven.

Het punt in kwestie is dus: Commodore Wilkes had de Trent moeten opbrengen in eene onzijdige haven. Schip en lading hadden in dit geval ongeschonden moeten blijven, tot de zaak was beslist door een prijsgeregt, en in dit geval zou buiten twijfel het oordeel ten gunste van kapitein Wilkes uitgevallen zijn. Nu dit echter niet is geschied, zal de Engelsche Regering opheldering vragen. Onze Regering zal die ongetwijfeld geven, en daarmede zal de zaak afgeloopen zijn, want voor de onderstelling dat Engeland eene reden van beklag tegen ons zoekt, vinden wij tot heden geen reden, daar de neutraliteit zoo strikt mogelijk door de Britsche Regering is bewaard.

Een ander dagblad — The New-York Tribune — zegt over dit onderwerp nog: Wat zal Engeland zeggen nu deze twee would-be gezanten met geweld van boord van een harer schepen zijn gehaald. Wij weten het niet en het kan ons niet veel schelen. Uitlevering vragen, kan men echter niet, zonder in beginsel te erkennen, dat de oorlog van 1812, — die ontstaan is door het weghalen van Britsche zeelieden uit Amerikaansche schepen, — hoogst onregtvaardig was, en in strijd met het volkenregt. Vindt de Britsche Regering dus goed te erkennen dat zij in deze zaak het onregt geheel op hare zijde had, dan vertrouwen wij ook van ons Kabinet dat het de eerbiedwaardige boetedoenster wijselijk en genereuselijk zal behandelen.

De stedelijke raad van New-York heeft kapitein Wilkes het eereburgerschap geschonken, als blijk van erkentelijkheid voor zijn stoutmoedig gedrag.

ENGELAND.

LONDEN 4 December.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Ik kan niet zeggen dat men hier bijzonder getroffen is door de juistheid der redeneringen van de Amerikaansche dagbladen, betreffende de zaak van de Trent. Het spreekt van zelf, dat vreugde bij het vernemen der aanhouding van twee zulke gehate personagiën, als de heeren Slidell en Mason, den boventoon voert, maar wanneer de wettigheid dier aanhouding besproken wordt, schermt de Amerikaansche pers op zulk eene luchthartige wijze met allerlei argumenten, dat men van grondige behandeling niet spreken kan. Zoo schaamt zich de New-York Herald niet om tot eene nieuwe ligting van zeelieden en soldaten aan te sporen, om eene handelwijze, die het blad als onwettig erkent, tegen onze vorderingen te verdedigen. Bladen, die hier te Lande een minderen naam hebben, maar inderdaad degelijk zijn, The Evening Post, The Commercial Journal, The Boston Journal en The Providence Journal, zijn veel kalmer in hun oordeel, terwijl brieven, die hier uit New-York en Boston ontvangen zijn, duidelijk bewijzen, dat de zaak althans op den handelstand een zeer ongunstigen indruk heeft gemaakt, zoodat men meent, dat de overwinning van Port Royal niet tegen het ongerief, door den kapitein van de San Jacinto veroorzaakt, kan opwegen. De hoofdvraag blijft echter: wat zal de Regering der Vereenigde Staten doen? Liever dan het voorbeeld van zoovele anderen te volgen, en mij in allerlei gissingen te wagen, die toch vooloopig gissingen moeten blijven, zal ik een anderen weg inslaan.

Een paar dagen geleden gaf The Times eenige merkwaardige beschouwingen omtrent de daling der fondsen, in verband met de vermoedelijke gevolgen van het geschil met Amerika. Ik deel ze in uittreksel mede, daar dergelijke redeneringen vrij wat nuttiger zijn dan de hartstogtelijke bespiegelingen, die men nu dagelijks verneemt, en die zich toch grootendeels slechts gronden op zeer losse geruchten. Eene daling van 2 per cent in de Geconsolideerden, en van 4 of 5 per cent in alle andere fondsen, is zeker nog al van belang. Maar de fondsen verkeeren reeds in gedrukte stemming door de vrees voor oorlog, die dezen winter of in de aanstaande lente hier of daar dreigt uit te breken; verder zijn in de laatste veertien dagen groote bezendingen goud aangevoerd, en de Bank zou hoogst waarschijnlijk, als alles rustig was gebleven, het disconto tot op 2½ per cent hebben verlaagd. Neemt men al die omstandigheden in aanmerking, dan kan men gerust beweren dat de Geconsolideerden reeds 4 per cent lager waren, dan in gewone tijden het geval zou zijn geweest. En wanneer het nu werkelijk tot oorlog komt, dan zal eene verdere daling daarvan het gevolg zijn, want in een tijdsgewricht zoo als wij nu beleven handelen de effecten-makelaars en hunne cliënten slechts volgens den indruk van het oogenblik. Iemand die niet speculeert, en die niet genoodzaakt is zijne effecten tot elken prijs te verkoopen, zal wèl doen tot zijne geruststelling eens na te gaan wat in dergelijke omstandigheden vroeger is geschied en geschieden moet. Toen de Krim-oorlog uitbrak, daalden de Geconsolideerden, van januarij tot maart, van 93¾ tot 85⅛. Niettegenstaande nu de oorlog veel kostbaarder en langduriger werd, dan men in den beginne had vermoed, stegen de fondsen in de twee volgende maanden van 85⅛ tot 91¾, en al daalden ze nog eens nu en dan, den laagsten stand der vorige maanden bereikten ze niet meer. Toch was het disconto, op het oogenblik toen de oorlog uitbrak, bijna tweemaal zoo hoog als nu, en was er veel minder metaal in de Bank. Gedurende de geheele worsteling, die twee jaren aanhield, was er geen percent verandering in de waarde van het geld op verschillende tijdstippen, het spoorwegvervoer bleef voldoende en de zaken gingen vrij ongestoord hun gang.

Na de daling, veroorzaakt door den eersten schrik, moet dan ook van zelf reeds eene rijzing volgen. Ieder verkoopt, en bijna niemand weet wat hij met zijn geld zal aanvangen. Het meerendeel blijft echter niet renteloos liggen. De bankiers, die men het toevertrouwt, koopen er schatkistbiljetten of andere papieren van dezen aard voor. Daardoor ontstaat in deze papieren eene rijzing, die het vertrouwen van de houders der Staatspapieren herstelt, en ieder die nog eene verdere daling afwacht, om weder in te koopen wat hij heeft verkocht, ziet zich bedrogen en moet ten gevolge der rijzing inkoopen met verlies.

Wat den handel betreft, daarvoor was de oorlog met Rusland vrij wat schadelijker, dan een oorlog met Amerika kan zijn. Uit Rusland moet het grootste gedeelte komen van de granen, die men jaarlijks verbruikt, en het eerste gevolg van den oorlog met Amerika zou het verbreken der blokkade en dus het einde van den katoen-nood zijn. Overigens zijn de commerciële relatiën van beide Landen tot Engeland dezelfde. Het eenige punt van verschil is dus in het voordeel, niet in het nadeel van den handel.

Ten slotte was men in 1854 volstrekt niet op oorlog voorbereid, en bijna alles moest met groote geldelijke opofferingen worden aangeschaft. Nu is, door hetgeen in de drie laatste jaren aan vloot en leger is ten koste gelegd, Engeland in dit opzigt magtiger dan ooit te voren.

Intusschen gaat de Regering voort zich ernstig voor te bereiden. Van daag wordt weder een Kabinetsraad gehouden en gisteren zijn naar Chattam, van wege de Admiraliteit, bevelen gezonden om de Galatea van 26, de Rattlesnake van 21, en de Pylades van 21 stukken, te zamen van 1600 paardenkracht, gereed te maken om zee te kiezen. Daarbij komen te Sheerness de Severn, de Barrossa en de Rosario, te zamen 83 stukken en 1050 paardenkracht, terwijl 50 nieuwe scheepstimmerlieden en 100 arbeiders zijn aangenomen. Te Woolwich is bevel ontvangen deze week 100 nieuwe werklieden aan te nemen, terwijl de Devastation en de Vesuvius onmiddellijk voor de dienst moeten worden gereed gemaakt.

Ook de reserve-bemanning van Hartlepool heeft het voorbeeld der mannen van de Theems, de Wear en de Tyne gevolgd, en het Gouvernement zijne diensten aangeboden.

Men verzekert dat de Fingal, die volgens gerucht door een Amerikaansch oorlogschip was genomen, de blokkade is ontsnapt en te Savannah binnengeloopen.

Het raderbootje de Investigator, dat voor dr. Livingstone is gebouwd, heeft gisteren een proeftogt gedaan op de Teems, met den besten uitslag.

Een onzer dagbladen berigt dat een kapellaan van de Koningin van Spanje, D. Fernando de Castro, tevens professor der Algemeene Geschiedenis aan de Universiteit, in eene preek de hovelingen zeer verbaasd heeft, door de verklaring, dat hij het met vader Passaglia eens was, betrekkelijk de wereldlijke magt van den Paus, terwijl hij daarop met veel vuur een eenig Italië verdedigde.

In brieven uit St. Petersburg wordt verzekerd, dat de Keizer binnen kort eene algemeene amnestie zal verleenen, aan alle personen, die in de jongste studentenonlusten betrokken zijn geweest.

Men spreekt hier op nieuw van een aanstaand bezoek des heeren de Persigny in Londen.

— Z. K. H. Prins Albert is sedert eenige dagen door een ligte aanval van koorts genoodzaakt zijne kamer te houden.

— Op voorstel der heeren Horsfall en Cobden, leden van het Parlement, zal waarschijnlijk door de Kamer van koophandel te Liverpool voor de volgende bijeenkomst van het Parlement, het zeeregt van oorlogvoerende Mogendheden, vooral wat betreft eene blokkade, uitvoerig worden behandeld.

— Gisteren namiddag zijn te Chatham 150 man troepen van China aangekomen. Zij hadden Hong-Kong 29 junij, aan boord van het transportschip Lemon, verlaten. 15 man zijn onderweg overleden.

FRANKRIJK.

PARIJS 4 December.
(*Particuliere Correspondentie.*)

De Senaat heeft heden namiddag alleen eene bijeenkomst in de sectien gehouden, ter benoeming der leden van de commissie tot onderzoek van het senatus-consult, waarbij wijziging wordt gebragt in dat van 26 december 1852. De namen dier leden zijn mij echter nog niet bekend.

Weder kondigt men tegen morgen eene zitting van den Ministerraad aan, welke door den Keizer zal gepresideerd worden.

Dat zijn als 't ware de belangrijkste tijdingen, die ik u heden uit deze hoofdstad kan melden. Ik zal uwe aandacht immers maar niet vermoeijen met allerlei redeneringen, waartoe het Britsch-Amerikaansch conflict bij voortduring stof geeft. Alleen wil ik releveren dat de uit deze hoofdstad aan The Morning Chronicle geschrevene correspondentie, — volgens welke onze Minister van buitenlandsche zaken, Thouvenel, aan lord Cowley zou verklaard hebben, dat bij onze Regering het besluit vast staat om de Zuidelijke Confederatie te erkennen, zoodra Groot-Brittanje zulks zal gedaan hebben — hier minstens zeer voorbarig wordt geacht.

De overige tijdingen uit ons binnenland zijn ook vrij schraal, en de dagbladen schijnen reeds zeer voorzigtig te zijn geworden om het een of ander chapiter te bespreken, waarin zij trouwens groot gelijk hebben, want het zou niet moeijelijk vallen om bijna alle beschouwingen te rangschikken onder de zeer elastieke rubriek „aanvallen op onze Constitutie."

Alleen van regtszaken hoort men spreken. Ik geloof u reeds ter loops gemeld te hebben dat de heer de Flers zich in cassatie heeft voorzien tegen het arrest, dat hem veroordeelde wegens eene der Regering vijandige correspondentie met buitenlandsche dagbladen.

Thans houdt de correctionele regtbank van Poitiers zich weder met een zeer zonderling regtsgeding bezig. Een geestelijke, algemeen bekend onder den naam van „den witten monnik", zal teregt staan wegens bedelarij, benevens het colporteren en verspreiden van gedrukte stukken zonder de vereischte authorisatie, kortom wegens oplichterij en diefstal.

Dat men bij ons ook de kleine diefjes hangt, moge u blijken uit een nieuw dagblad-proces. Het onschuldige en vrolijke blaadje, de Revue Anecdotique, is in beslag genomen. Een zijner laatste nommers behelsde sommige anecdoten uit de vorige eeuw, waarvan men de strekking wat heel kras schijnt gevonden te hebben. Het spijt mij dat ik u intusschen niet weet te vertellen wat de eigenlijke inhoud was.

De telegraaf zal u reeds gemeld hebben dat ik verkeerd heb gehandeld, door u het algemeen verspreid gerucht mede te deelen dat Keizerin Eugénie zich naar Nizza zou begeven. De Moniteur verklaart dat berigt voor ongegrond.

De heer Meissonnier is op bijna 50jarigen leeftijd tot lid der Academie van schoone kunsten verkozen, in de plaats van wijlen den heer Abel de Pujol. Na drie stemmingen heeft hij slechts eene stem meer behaald dan zijn concurrent de heer Hesse. Naar men wil, waren alle schilders en beeldhouwers zeer gunstig voor laatstgenoemden gestemd, doch de musici, bouwkundigen, graveurs enz. waren op de hand van den verkozene.

De Academie van wetenschappen heeft, door tusschenkomst van maarschalk Vaillant, van dr. Hippolite Larey ten geschenke ontvangen een portret van Bonaparte, als eersten Consul, in het costuum van lid van het Instituut. Dit uitmuntend geconserveerde stuk is van het penseel van mevr. Benoist (geboren in 1767 en overleden in 1826) die achtervolgend eene leerlinge van Lebrun en David was. Zij was gehuwd met den chef eener afdeeling bij het ministerie van binnenlandsche zaken en heeft verschillende portretten vervaardigd van Napoleon I en Keizerin Marie Louise.

Uit Italië verneem ik dat door den Minister van marine de meest dringende orders zijn afgezonden tot zoo spoedig mogelijke voltooijing van de werken, welke ondernomen worden aan het arsenaal en de haven van Spezia.

Zoo als ik gisteren wel gedacht had, heeft Le Temps in zijn heden avond verschenen n.° eene scherpe repliek, voor dr. Louis Véron, die gisteren in Le Constitutionnel wanhopige pogingen aanwendde, om te betoogen dat er in de gegevene omstandigheden geene sprake behoort te zijn van eene ontbinding van het Wetgevend Ligchaam. De heer Charles Floquet, die het artikel van Le Temps teekent, vangt aan met de opmerking, dat men niet behoeft te vragen, of de heer Véron zelf afgevaardigde is. In de door hem opgenoemde merkwaardige feiten eener ontbinding der Kamers, heeft hij echter een ongelukkigen greep gedaan, en als dr. Véron zegt van nabij alle intrigues te hebben gadegeslagen bij eene nieuwe verkiezing, voegt de heer Floquet er bij, dat hij zich vermoedelijk niet altijd heeft tevreden gesteld met de rol van eenvoudig toeschouwer.

Als het waar is — vervolgt Le Temps — dat men geene overwinning der partijen bij de verkiezingen te vreezen heeft, en vast vertrouwt „dat uit de stembus weder eene krachtige Wetgevende meerderheid zal te voorschijn komen, die der Regering, der staatkunde en der dynastie van den Keizer toegewijd is," dan kan men ook veilig den vrijen teugel laten aan den zoo lang bedwongen liberalen stroom. Als eene eerste satisfactie heeft de volksgeest regt om zijn wettigen invloed weder te doen gelden, door langs wettelijken weg zijn wil kenbaar te maken en eene Kamer af te vaardigen, die der Regering niet vijandig zal zijn, maar voor het minst een vrij uitvloeisel van den tegenwoordigen volksgeest is.

Ik behoef u niet te zeggen dat ik de zienswijze van Le Temps geheel deel, maar tevens dat ik betreeed ben dat de stem eens roepende in de woestijn zal blijven.

In den Moniteur van Algerië komen twee dagorders voor; een van den gouverneur-generaal, maarschalk Pélissier, hertog van Malakoff, houdende berigt dat hij zich naar het Moederland moet begeven en de uitoefening zijner functien tijdelijk opdraagt aan den vice-gouverneur, den divisie-generaal de Martimprey. De andere is van gelijke strekking, voor wat betreft den Staatsraad, directeur-generaal der burgerlijke aangelegenheden, wiens attributen zullen worden waargenomen door zijnen secretaris-generaal.

Ik verneem dat het Amerikaansche stoomfregat San Jacinto in de eerste dagen van november nog andere schepen heeft aangehouden en doorzocht. Daaronder noemt men mij een Deensche brik, Jutland genaamd, komende van Havana en koers zettende naar de Antilles, en een Portugeesch vaartuig. Hoewel dit nu op zich zelf niet veel beteekent, wordt het van meer gewigt, wanneer men daarin het bewijs zou moeten zien dat het Kabinet van Washington vermeent het regt van visitatie in den meest uitgestrekten zin te kunnen uitoefenen.

Uit Compiègne verneem ik dat aldaar sedert eenige dagen in het striktst incognito logeert de Prins van Capua, oom van den ex-Koning van Napels, Frans II. De Prins heeft zijn intrek genomen in het Hôtel de la Cloche.

— La Patrie behelst heden een artikel, dat van den heer de La Guéronnière afkomstig is, hoewel het met den pseudoniem de Laponterie is geteekend. Daarin wordt betoogd dat Frankrijk niets te maken heeft met beleedigingen welke Groot-Brittanje worden aangedaan. Voor het geval echter dat het Kabinet van Washington weigerachtig mogt bevonden worden om te verklaren dat de gezagvoerder van de San Jacinto geheel eigenmagtig handelde, en als Engeland tot eene erkenning van de Zuidelijke Confederatie overging, dan is Europa verpligt, al ware het alleen ter wille van de daarbij betrokken handelsbelangen, eenig besluit te nemen.

BELGIË.

Antwerpen 4 *december*. — Uit de puinhoopen

der door den verschrikkelijken brand van eergisteren avond vernielde gebouwen stijgen nog voortdurend vlammen op, zoodat op verschillende punten de hulp der brandspuiten noodig blijft. Gisteren avond en in den afgeloopen nacht stortten van tijd tot tijd muurbrokken in, onder anderen het grootste gedeelte van den muur die het entrepôt van de suikerraffinaderij afscheidt. Als maatregel van voorzorg worden verscheiden stukken muur, die met instorting dreigden, weggebroken. Een daarvan was echter reeds vroeger op de magazijnen en den stal van den heer Simons gevallen, en had die ten deele verbrijzeld. Het naderen der toegangen van het entrepôt is door de politie verboden. Heden namiddag zijn ook de goederen die in de kelders van het entrepôt geborgen waren in brand geraakt. Ofschoon de boeken geborgen zijn, is het tot hiertoe onmogelijk geweest de juiste schade op te maken, door de ramp die het entrepôt getroffen heeft te weeg gebragt.

Behalve de reeds genoemde slagtoffers van den brand worden nog verscheiden manschappen, zoowel van het garnizoen als van de in de forten werkzame militairen, vermist, en zijn hoogstwaarschijnlijk omgekomen, waartoe de sergeant Bruneel, vader van vijf kinderen, behoort, die tijdens de instorting door eenige vlugtende soldaten in het entrepôt gezien is. Terwijl de hulp der militairen bij zoodanige gelegenheden onverpligt en belangeloos is, geeft Le Précurseur lucht aan zijne ergernis over de bewering van een ander dagblad, dat sommige soldaten zich aan verregaande onbeschoftheid jegens andere helpers zouden hebben schuldig gemaakt, en noemt dit ronduit laster.

Tot de autoriteiten die op den vreeselijken avond op het tooneel der verwoesting aanwezig waren en, niet zonder eigen levensgevaar, de hulpbiedenden aanmoedigden, behoort ook de Gouverneur der provincie Antwerpen.

BRUSSEL 4 *december*. — De zitting der Kamer van Representanten was heden weder geheel gewijd aan de zinsnede in het adres, op het onderwijs, de letteren en kunsten betrekkelijk, die ten laatste werd goedgekeurd, na de eenparige aanneming van het nog eenigzins gewijzigd sub-amendement van den heer E. Vandenpeerenboom, hetwelk nu dus luidt: „Wij hopen dat de Regering maatregelen nemen zal om regt te doen wedervaren aan de uitgedrukte eischen der Vlaamsche bevolkingen, in zoo ver die blijken gegrond te wezen."

Voor de zaak der zoogenaamde Vlaamsche beweging leverde ook deze zitting belangrijke bijzonderheden op. In den aanvang keurde de heer Janssens de bewoordingen van het amendement af, omdat zij zijdelings erkenden dat de grieven der Vlaamsche provinciën wel eens niet gegrond konden zijn, hetwelk zij, zijns inziens, toch ten volle waren. Ook de heer de Theux was die meening toegedaan, achtte de Vlaamsche beweging eene werkelijke, die uitstekende schrijvers had voortgebragt, en wenschte dat de administratieve mededeelingen der Regering aan de Vlaamsche bevolking in eene voor deze verstaanbare taal geschieden zouden. De heer de Boë daarentegen zag in de beweging een twistappel tusschen Vlamingen en Walen, aan de eersten waarvan men de overdrijving van sommigen hunner verdedigers niet wijten mogt. Men had van subsidiën aan de Vlamingen gesproken, die hier te lande een geliefd stokpaardje zijn en voor alles verlangd worden. Maar Conscience en van Rijswijck hebben, zonder dat, meer invloed uitgeoefend dan alle subsidiën welke de Minister van binnenlandsche zaken zou kunnen verleenen. De Vlaamsche toekomst ligt in de handen onzer jeugdige letterkundigen. Bovendien meende hij dat het bezoek des Konings der Nederlanden aan dien der Belgen grooten invloed op de ontwikkeling van het Vlaamsch zal oefenen, want in de afzondering der Vlamingen ligt de hoofdoorzaak hunner verbastering. De jonge Vlamingen moesten hunne studiën aan de Leydsche academie gaan voltooijen, dat zou eene uitnemend goede zaak zijn.

Het was op verzoek van den heer de Naeyer dat de heer Vandenpeereboom zijn sub-amendement wijzigde door de woorden: „in zoo ver die grieven blijken gegrond te wezen," de eerst voorgeslagene te doen vervangen. Eerstgenoemd lid zeide dat er in België altijd twee talen zijn zouden, en dat dit geen ongeluk, maar integendeel een geluk was. Maar waarom, vroeg hij, worden alle ambtenaren niet verpligt zich van die taal te bedienen, welke door degenen, die onder hun beheer gesteld zijn, gesproken wordt?

Daarop nam de Minister van buitenlandsche zaken, de heer Rogier, het woord. De Gentsche afgevaardigden, zeide hij, eischen dat de Regering de grieven der Vlaamsche bevolkingen zal doen verdwijnen. Maar de Regering zou daartoe in de meeste gevallen buiten magte zijn. Kan zij, bij voorbeeld, aan een provincialen of gemeenteraad bevelen zich liever van de eene taal dan van de andere te bedienen? Neen, die Raden zijn hierin geheel vrij, en evenzeer de advocaten bij hunne pleidooijen. Men heeft ook van het onderwijs gesproken, maar de Regering heeft in hare besluiten de meest gunstige bepalingen voor het Vlaamsch gemaakt; is het hare schuld als de Vlamingen de voorkeur aan het Fransch geven? Ten voorbeelde: nog onlangs vroegen van 355 leerlingen, voor het examen als kandidaat in de letteren ingeschreven, slechts 5 verlof om van de vrijheid tot het maken eener vertaling in het Vlaamsch gebruik te maken, en 2 van deze zagen later nog daarvan af. De Minister wenschte wel eens te zien dat men ééne gegronde grief der Vlaamsche letterkunde tegen de Regering staven kon. En wat de administratie betrof, gedurig schreef zij in hare circulaires den eerbied ten opzigte der talen voor. Men beschuldige dus ten deze niet langer de Regering alleen, noch eische van haar de herstelling van grieven die zij niet herstellen kan.

De heer Debaetz wederlegde den Minister op verschillende punten. Als een cliënt verlangde dat zijn advokaat in het Vlaamsch pleitte, moest deze dit doen, of van de zaak afzien; het was in een constitutioneel Land ongehoord, dat een burger voor de correctionele regtbank aangeklaagd, verdedigd en gevonnisd wordt in eene taal die hij niet verstaat. Wel wist de spreker dat de Regering een Vlaamschen gemeenteraad niet verbieden kan in het Vlaamsch te beraadslagen, maar een arrondissements-commissaris mogt zich niet achter de Grondwet verschuilen, om een Gemeenteraad, die geen Fransch verstaat, zijn antwoord in het Vlaamsch te weigeren. Verder had hij niet van de gemeentescholen gesproken, maar bij de universiteiten moest de Regering van haar regt gebruik maken.

ITALIË.

TURIJN 4 *december*. — Tegen alle verwachting, is Garibaldi hier aangekomen, maar echter niet in de Kamer der Afgevaardigden verschenen.

In die Kamer stelde de heer Ricciardi heden voor, den zetel van het Parlement voor de Zitting van 1862 naar Napels over te brengen. Na hem voerde de heer Ratazzi daarover het woord. In den verderen loop der zitting zeide deze, onder anderen: het is onbillijk de Regering voor het weinig succes verantwoordelijk te stellen, dat hare onderhandelingen tot vereffening van het Romeinsche vraagstuk gehad hebben, en voor de ongeregeldheden in de Napelsche provinciën. Een ander Ministerie zou niet meer hebben kunnen doen. Hij wilde den lof van de door den heer Ricasoli overgelegde documenten niet verkondigen; het was noodeloos daarover te twisten, en er zich mede bezig te houden, of de heer Ricasoli voor den Staat gevaarlijke inwilligingen aan de Kerk gedaan heeft. Rome is de natuurlijke hoofdstad van Italië, en zal dit weldra feitelijk zijn. Hij hield zich overtuigd dat de Fransche Regering een einde aan de bezetting van Rome maken wil, want zij is in strijd met het Fransche gevoel, en bevredigt ook de inzigten van den Paus niet, want deze stelt geen vertrouwen in Frankrijk, in weêrwil der groote diensten die het hem bewezen heeft; zij is in strijd met de belangen van Frankrijk zelf, dat Italië sterk en daarin een bondgenoot en opregten vriend zien wil. Het wil, in één woord, de eenheid van Italië, en heeft Italië erkend, toen dit Rome reeds tot hoofdstad des Rijks geproclameerd had. De vijanden van Italië zijn ook die van Frankrijk.

De heer Ratazzi gewaagde vervolgens van zijne reis naar Frankrijk, die hij uit eigen beweging gedaan had, met het doel om Italië vrienden te bezorgen, en wedersprak de kwaadwillige geruchten, ten opzigte zijner bedoelingen verspreid. Men moest, zeide hij, de vooroordeelen der opregte Katholieken, ten opzigte der noodzakelijkheid van het wereldlijk gezag des Pausen, doen verdwijnen, en hen voor de zaak van Italië winnen. Daarna deelde de heer Ratazzi raadgevingen ten opzigte van het binnenlandsch beheer mede, en verwierp het voorstel van den heer Ricciardi, naardien de Fransche Regering de Italiaansche tegen de rooverij bij zal staan. Hij besloot zijne rede met een beroep op de eendragt en op de eensgezindheid van al de constitutionele fractiën der Kamer, en zijne woorden werden met algemeene toejuiching bekroond.

Per Telegraaf.

LONDEN 5 December.

Het officiële dagblad bevat in een buitengewoon nommer een proclamatie, waarbij de uitvoer van wapenen, ammunitie, en ook van lood wordt verboden.

MARSEILLE 4 December.

Uit Konstantinopel wordt den 27 november gemeld: Sedert twee dagen heeft de wissel eene verbazende verhooging ondergaan, ten gevolge der verwisseling in het Ministerie van financiën. Het verlies op het papieren geld bedraagt 52 percent. Talrijke petitiën om zich over dezen staat van zaken te beklagen, zijn den Sultan overhandigd. Fuad pacha is terstond naar Konstantinopel teruggeroepen. Die Minister heeft de provincie Hedjaz tot onderwerping gebragt.

MARSEILLE, 5 December.

Er zijn hier berigten uit Konstantinopel van den 27sten november. Daarin wordt bevestigd, dat ten gevolge van een geheim verdrag, de invloed van Oostenrijk overwegend was. De Hongaren worden vervolgd. Kolonel Schneider is afgezet, in de gevangenis geworpen en zal naar Trebizonde verbannen worden. Hij wordt door de Oostenrijksche ambassade beschuldigd van staatkundige kuiperijen, omtrent den handelstoestand van het Keizerrijk.

WARSCHAU 4 December.

De markies Wielopolski heeft zijn verzoek om ontslag weder ingetrokken.

WEENEN 5 December.

Omer pacha heeft laatstleden maandag eene sterke bijeentrekking van 16 bataillons doen plaats grijpen. Derwisch pacha had in last het kamp der opstandelingen bij Piva aan te tasten, maar de opstandelingen zijn op de vlugt gegaan, na alvorens het kamp in brand gestoken te hebben, met achterlating van hun materieel en wapenen.

LONDEN 5 December.

Koffij vast. Native Ceylon 69/ a 70/6. — *Suiker* 6 d. lager. — *Rijst* vast. — Aan de *Veemarkt* van heden werden aangeboden 1030 Runderen, 120 Kalveren, 2900 Schapen en 180 Varkens. Voor beste Runderen werd 5/, voor dito Kalveren 5/, voor dito Schapen 5/6 en voor dito Varkens 5/4 betaald.

BERLIJN 5 December.

Rogge per dec. th. 52¼; dito per voorj. th. 52. — *Raapolie* per dec. th. 12½; dito per voorj. th. 13.

MADRID 4 December.

Spanje 2 pc. 43.30; dito 3 pc. 49.70.

PARIJS 5 December.

Frankrijk 3 pc. 69.35; dito 4½ pc. 95.20. Cred. Mob. 740.

LONDEN 5 December.

De Gecons. 3 pc. 90⅛. Rusland 4½ pc. 92. Spanje 2 pc. 42; dito Cert. 5¾. Mexico 3 pc. 26¾. Venezuela 4½ pc. 21. Equador N. 1 pc. 15¼. Illinois Shares 54; dito Bonds 7 pc. 70.

WEENEN 5 December.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 67.70; dito Nation. 5 pc. 81.60. Wissel op Londen *f* 140.30.

FRANKFORT 5 December.

Oostenr., Metalliek 5 pc. 46⅝; dito Nation. 5 pc. 56¼.

ANTWERPEN 5 December.

België 4½ pc. 99⅜; dito 2½ pc. 57½. Oostenr. Metall. 5 pc. 46⅛; dito Nation. 5 pc. 56¾. Spanje 2 pc. 40¾; dito binnenl. 3 pc. 46¼.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 5 December.

In het bij dit N°. behoorend Bijvoegsel zijn opgenomen de uitvoerige verslagen der heden gehouden zittingen van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden zijn de algemeene beraadslagingen aangevangen over Hoofdstuk V (Binnenlandsche Zaken).

Het was te verwachten dat die discussie levendig zou zijn, en dat daarbij zoowel de toon der gewisselde stukken, als de grieven tegen den Minister van Binnenlandsche Zaken, nader zouden ter sprake komen. Ook wanneer van elk spreker 't hoofdmotief zijner redenering zou moeten worden teruggegeven, zou dit overzigt zijn perken overschrijden. Als algemeene weerslag kan worden gezegd dat, terwijl aan den eenen kant de bezwaren tegen de politieke rigting van dezen Minister krachtig en somtijds scherp werden uiteengezet, aan den anderen kant hij zelf in allen deele heeft gehandhaafd zijn aangenomen standpunt in de memorie van beantwoording, welker toon, hoezeer niet overeenkomstig met zijn karakter, nogtans, naar hij meende, geprovoceerd was. Hij drong dan ook aan, en dit is eigenlijk het hoofdmoment der discussie, op eene afdoende verklaring van de Kamer; hij moet en wil weten welke de verhouding is, waarin hij tot deze Kamer staat. De discussiën zijn niet afgeloopen. Onderscheidene sprekers hebben nader de dubbelzinnige en zwakke politiek speciaal van dezen Minister aangetoond, doch bij het vergevorderde uur is de zitting verdaagd tot morgen middag ten 12½ ure, als wanneer het woord heeft de heer Dommer van Poldersveldt.

De heden alhier onder het voorzitterschap van den heer Burgemeester gehouden openbare vergadering van den Gemeenteraad werd door 31 leden bijgewoond; afwezig waren de heeren Blankenheym, van Casteel, Hoynck van Papendrecht, Prins, van Rijckevorsel en van Stolk.

Na de opening der vergadering werden de notulen der vorige zitting gelezen en goedgekeurd.

Alvorens daarop tot de mededeeling van de ingekomen stukken over te gaan, bragt de Voorzitter ter kennis van de Vergadering, dat den 29 november ll. tegenspoed met het westelijk stoomgemaal had plaats gehad; het was toen sedert eenige dagen in werking geweest, en weldra zou het water in den Coolpolder daarmede op behoorlijk peil zijn gebragt, wanneer men had kunnen doorwerken, doch in den avond van genoemden dag, juist toen de voorzitter der commissie voor de plaatselijke werken en de directeur der gemeentewerken de werkzaamheden gadesloegen, werd een knap gehoord, en weldra bleek nu dat de stoomzuiger door midden was gebroken, weshalve de werkzaamheden gestaakt moesten worden; de machinist is daarop terstond naar de fabriek afgereisd, om een nieuw stuk te doen vervaardigen, terwijl de directeur der gemeentewerken naar de fabriek geschreven heeft, om de zaak zooveel mogelijk te bespoedigen, zoodat men hoop heeft dat de schade binnen weinige dagen hersteld zal zijn. Op eene vraag van den heer Obreen, voegde de Voorzitter er nog bij, dat het gebroken stuk op zich zelf van geene groote waarde is, en dat de schade door den leverancier moet worden geleden.

Vervolgens overgaande tot de mededeeling der ingekomen stukken, meldde de Voorzitter dat waren ingekomen:

1°, van Gedeputeerde Staten de goedkeuring op eenige Raadsbesluiten nopens verkiezingen enz., alsmede op de begrooting der schutterij voor 1862. — Voor kennisgeving aangenomen.

2°, van den schuttersraad een voorstel tot het doen van eenige overschrijvingen op de begrooting der schutterij van het loopende jaar. — Goedgekeurd.

3°, mededeeling van Burgemeester en Wethouders, dat zij nog vergeefsche pogingen hebben aangewend om het korps ballasthaalders in stand te houden, doch dat de ballasthaalders zelve op ontbinding van het korps blijven aandringen, weshalve Burgemeester en Wethouders voorstellen tot de opheffing over te gaan. — Dienovereenkomstig werd bij acclamatie besloten.

4°, van de Plaatselijke Schoolcommissie eene voordragt tot benoeming van een lid dier commissie; op deze voordragt waren geplaatst de heeren E. Piaget en R. H. Nierstrasz. — Ter visie gelegd.

5°, van de heeren mr. B. Oldenkott, mr. J. B. L. Wentholt en dr. H. W. de Monchy berigt, dat zij de benoeming tot leden der Plaatselijke Schoolcommissie aannemen. — Voor kennisgeving aangenomen.

6°, van den heer F. C. Dutilh berigt, dat hij de benoeming aanneemt tot lid der commissie van administratie over het Ziekenhuis aan den Coolsingel. — Mede voor kennisgeving aangenomen.

7°, berigt van den heer mr. L. J. H. Philips, dat hij de benoeming aanneemt tot lid der commissie van bestuur over de openbare scholen van meer uitgebreid lager onderwijs. — Almede voor kennisgeving aangenomen.

8°, van den heer dr. H. van Vollenhoven verzoek om ontslag als geneesheer voor het Ziekenhuis voor aan syphilis lijdende vrouwen, aangezien hij tot andere functiën is geroepen, zijnde hij, naar de Voorzitter mededeelde, benoemd tot chirurgijn bij de politie. — Werd besloten den heer dr. van Vollenhoven het verlangde eervol ontslag te verleenen, ingaande ultimo december.

En 9°, eene missive van den heer G. Obreen, waarbij hij, ten gevolge zijner benoeming tot directeur der Nederlandsche Handel-Maatschappij, de betrekking van lid van den Gemeenteraad nederlegt. — De Voorzitter bragt hulde aan hetgene door den heer Obreen als lid van den Raad in het belang der gemeente was verrigt; namens de geheele Vergadering betuigde hij, dat men den heer Obreen met leedwezen hier zou missen, hoeveel genoegen het ook gaf hem tot eene zoo belangrijke betrekking geroepen te zien. (Applaus.) — De heer Obreen betuigde dank voor de hem betoonde belangstelling, zoo hier als buiten deze Vergadering, waardoor hij diep getroffen was.

De Voorzitter noodigde daarop eenige leden uit, te assisteren bij de herstemming voor de verkiezing van een lid der Kamer van koophandel, welke leden zich daartoe bereid verklaarden.

Daarop werd overgegaan tot het doen van verschillende benoemingen, en werden benoemd:

tot lid in de commissie van bestuur over de tusschen- en burgerscholen, de heer mr. *R. F. Bijleveld* met 25 stemmen, terwijl 6 blanco-biljetten ingeleverd waren;

tot lid in de commissie van bestuur over de bewaarscholen voor minvermogenden, de heer mr. *J. H. A. Lippmann* met 17 stemmen, terwijl de heer *J. Veder Hz.* 7 stemmen bekomen had en 7 blanco-biljetten ingeleverd waren;

tot hoofdonderwijzer voor eene burgerschool, de heer *H. de Heer*, met 23 stemmen, zijnde 3 stemmen uitgebragt op den heer M. Valk, 1 stem op den heer J. L. Bolman en 4 blanco-biljetten ingeleverd;

tot hoofdonderwijzer voor eene armenschool, de heer *J. L. Bolman* met 17 stemmen, zijnde 11 stemmen uitgebragt op den heer M. Valk en 3 op den heer J. Lingbeek;

tot hoofdonderwijzer voor eene tusschenschool, de heer *G. Japix* met 23 stemmen, zijnde 3 stemmen uitgebragt op den heer M. Valk, 2 stemmen op den heer J. L. Bolman en 3 blanco-biljetten ingeleverd;

tot hulponderwijzer op eene jaarwedde van *f* 300 de heer *W. Nanning* met 25 stemmen, zijnde 1 stem uitgebragt op den heer J. F. Malta en 5 blanco-biljetten ingeleverd.

Alvorens tot de benoeming der drie hoofdonderwijzers werd overgegaan, stelde de heer van Oordt voor, die benoemingen acht dagen uit te stellen, daar de voordragten niet in de nieuwsbladen waren opgenomen en de voorgedragenen dus daarvan geen kennis hadden gedragen en zich niet bij de leden van den Raad hadden kunnen vervoegen. Dit voorstel lokte eenige discussie uit en vond daarbij zooveel bestrijding dat de heer van Oordt het weder introk.

Ten slotte werden de deliberatiën voortgezet over de gewijzigde voorwaarden tot verkoop van gronden aan het Nieuwewerk.

Door Burgemeester en Wethouders werd eene gewijzigde redactie voorgedragen van art. 3, in den geest van het in de vorige vergadering bepaalde, en zonder beraadslaging goedgekeurd.

Art. 4 kwam daarop in behandeling, dus luidende: „De percelen, welke alleen aan de Rivier- en Zeemansstraten gelegen zijn en die aan de Westerhaven of daaraan uitkomende, mogen ook langs den openbaren weg gebruikt worden tot het bouwen van pakhuizen, stallen en koetshuizen, fabrieken en andere inrigtingen, tuinen en open plaatsen. Burgemeester en Wethouders hebben nogtans de bevoegdheid om de oprigting van fabrieken of andere inrigtingen, die zij voor die plaats ongeschikt mogten oordeelen, te verbieden." Langdurige discussiën hadden over dit artikel plaats, tot slotte waarvan besloten werd: 1°, bij acclamatie tot het weglaten der woorden „of daaraan uitkomende", 2°. met 22 tegen 9 stemmen tot het behouden der woorden „of andere inrigtingen", en 3°, met 19 tegen 11 stemmen tot het verwerpen van een voorstel, om de bevoegdheid, in het artikel aan Burgemeester en Wethouders gegeven, aan den Raad op te dragen. Het artikel werd daarna goedgekeurd.

Nadat nog besloten was, aanstaanden maandag avond eene zitting te houden tot voortzetting der discussiën, werd de zitting gesloten.

Door den Algemeenen Kerkeraad der Nederduitsche Hervormde gemeente alhier is gisteren, ter vervulling der vacature, die door het den weleerw. heer P. van den Broek verleend emeritaat ontstaan zal, een gros van predikanten opgemaakt, waaruit woensdag den 11 dezer een zestal zal worden geformeerd.

Gisteren mogt de heer A. J. van Steel, die met de contrôle is belast over het dienstdoende personeel in de societeit Harmonie alhier, het zeldzame feest van vijf- en twintigjarigen diensttijd aldaar vieren. Wij vernemen dat hij reeds meer dan een blijk van waardering zijner getrouwe pligtsvervulling heeft ontvangen.

Z. M. heeft tot officier der orde van de Eikenkroon benoemd den heer C. F. J. Pape, predikant te Heusden.

Z. M. heeft goedgevonden tot belooning der officieren, onderoffic. en mansch. van de landmagt in Ned. Indië, die zich, van af de maand junij 1859 tot en met de maand junij 1860, bij de krijgsverrigtingen in het Palembangsche hebben onderscheiden: 1°, te benoemen tot ridders der 4de kl. van de Militaire Willemsorde, den offic. van gez. der 3de kl. G. A. Raland en den adjud.-onderoffic. der inf. J. Bolle; 2°, de eervolle ... toe te kennen aan den kapit. der inf. K. F. Schul... en 3°, bij afzonderlijke dagorders, zoo in Indië als in Nederland, eervol te doen vermelden den kapit. ... Tomei, en de serg. P. J. Schatteleyn en B. C. ... Pottkamp, allen van het wapen der inf.

Z. M. heeft de benoeming van G. J. H. Ebbi... Wubben, burgemeester van Grijpskerk, tot secretaris dier gemeente met zijne goedkeuring bekrachtigd.

Bij Koninklijke besluiten zijn benoemd tot ontvangers der directe bel. en acc. te Vollenhove c. a. de heer H. J. Antink, thans Rijksboekhouder ten kantore der in- en uitgaande regten en accijnsen te Nijmegen, en te Ried de heer B. C. Wildrik, thans in dezelfde betrekking te Oudega c. a., en is aan den heer S. Kruisinga van Juchem, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Bolsward c. a., behoudens aanspraak op pensioen.

Het Staatsblad n.° 100 bevat een Koninklijk besluit van den 18 ll., betreffende het staken der heffing der doorlaatgelden aan de Rijnbruggen, met den 1 ... 1862.

Zijne Exc. de Minister van Binnenl. Zaken heeft benoemd tot havenmeester van het Noord-Hollandsch kanaal, standplaats Alkmaar, den heer Bijl, gezagvoerder van het stoomschip dienstdoende van Rotterdam naar Bordeaux vice versa.

De audientie van den Minister van Binnenlandsche Zaken zal op zaturdag den 7 dezer geen plaats hebben.

Als een bewijs, op welk een verren afstand de brand is gezien, welke ll. maandag avond te Antwerpen heeft gewoed, deelen wij het volgend schrijven mede, heden morgen uit Hontenisse bij ons ontvangen, dd. 3 dezer:

„Gisteren, tusschen 7 en 8 ure in den avond, ontwaarde men hier brand aan den oostelijken gezigteinder, zonder dat het iemand mogelijk was te bepalen, waar het tooneel des onheils zich mogt bevinden. Thans verneemt men, als gerucht, dat te Antwerpen eene suikerraffinaderij, een paar woonhuizen en een gedeelte van het entrepôt zijn afgebrand. Is dit zoo, dan laat zich de vreeselijke gloed verklaren, die hier, op p. m. 8 uren afstands, voor een oogenblik deed denken, dat eene boerderij in de nabijheid des dorps in brand stond, zoo zelfs, dat men alarm klepte en de brandweer met hare spuiten uitrukte."

Beroepen tot predikant bij de Nederd. Herv. gemeente te Middelburg ds. J. P. Nonhebel, te Vaas...

Bedankt voor het beroep naar de Herv. gemeente te Nijkerk op de Veluwe door ds. J. W. Felix, p. te Nieuwe Tonge.

Volgens de Middelb. Courant is tot predikant te Bieselinge (cl. Goes) beroepen ds. W. Kluever, ... te Wolfaartsdijk, en niet, zooals door ons uit de Goesche Courant was overgenomen, ds. W. van ... te Ethen en Drongelen.

GOUDA 5 *december*. — Gisteren vond men in de nabijheid der stad aan het spoor een jongeling van 14 a 15 jaren liggen, en bleek, na geneeskundige hulp te hebben ingeroepen, dat zijn hersenpan verbrijzeld was. Hij overleed eenigen tijd daarna, zonder te kennen te kunnen geven hoe dit ongeluk gebeurd was.

'S GRAVENHAGE 5 *december*. — Heden heeft ... Z. K. H. Prins Frederik op HD. goederen, gelegen aan den Leydschen straatweg, eene groote jagtpartij plaats, waaraan vele aanzienlijken uit de residentie deel nemen. Na afloop van de partij zullen de genoodigden bij Z. K. H. op het Huis de P... aan het diner deel nemen.

— Men verneemt dat, hoewel door de commissie der algemeene nationale tentoonstelling te Haarlem werd bepaald, op 's Rijks instellingen vervaardigde voorwerpen niet tot bekrooning in aanmerking te doen komen, men evenwel eene zilveren medaille met diploma aan den Minister van Oorlog heeft aangeboden, ... de inzending der uitmuntende verzameling door het topographisch bureau van zijn departement.

— In de heden gehouden zitting van den Hoogen Raad heeft de advocaat-generaal Gregory geconcludeerd tot verwerping der voorziening in cassatie, ingesteld door de Drentsche Kanaal-Maatschappij gevestigd te Amsterdam, tegen den burgemeester der stad Meppel. De uitspraak is bepaald op 10 januarij.

— Heden werd voor het Provinciaal Geregtshof in Zuidholland behandeld de zaak van F. v. d. Berg ... A. Okersloot, arbeiders te 's Gravesande, beschuldigd van diefstal met behulp van geweldoefening, ... sporen van kwetsing en kneuzing heeft nagelaten, bij nacht, door twee personen op den openbaren weg. Na het hooren van 12 getuigen requireerde de advocaat-generaal mr. François voor ieder eene tuchthuisstraf van 5—20 jaren. De heer mr. D. van Raalte, als verdediger van de beschuldigden, trachtte het onbewezene der feiten aan te toonen. De uitspraak is bepaald op donderdag a. s.

— Heden heeft de Arrondissements-Regtbank alhier uitspraak gedaan in de zaak van J. v. d. M. en ..., aangeklaagd van mishandeling van een agent van politie, in de uitoefening zijner functie, in den nacht van den 19 op 20 augustus jl. De Regtbank heeft den 1sten beklaagde schuldig verklaard aan de ...

...laatste gelegde daad, en den 2den beklaagde vrijgesproken; en mitsdien den 1sten beklaagde veroordeeld tot eene gevangenisstraf van drie maanden, te ondergaan in eenzame opsluiting.

— Gisteren avond heeft het muziekkorps van de dienstdoende schutterij alhier, onder directie van den heer ...lten, eene serenade met fakkellicht gebragt aan jonkh. Roëll, nieuw benoemd majoor van het 2de bat. van die schutterij. Het korps officieren maakte bij die gelegenheid zijne opwachting bij den nieuwen majoor, die hen met de meeste hartelijkheid ontving en een feestelijk onthaalde. De burgemeester der residentie, jonkh. Gevers Deynoot, vereerde dit feest met zijne tegenwoordigheid. Menige heildronk werd ...steld en met geestdrift uitgebragt op het welzijn des Konings en Vaderland, van de residentie, van de 's Gravenhaagsche schutterij, van den afgetreden majoor, jonkh. H. P. F. Hooft, en op den nieuw benoemden majoor, jonkh. J. H. A. Roëll. Jonkh. Hooft heeft bij deze gelegenheid aan elk der heeren officieren zijn portret tot aandenken aangeboden. Eene groote menigte was in het Voorhout vereenigd, om getuige van deze plegtigheid te zijn.

— Met belangstelling zal de muziekwereld kennis nemen van het Essai historique sur la Musique et les Musiciens dans les Pays-Bas, door den heer Ed. G. J. Gregoir, lid van onderscheidene kunstgenootschappen. Het Essai behelst vooreerst een biographisch artistiek woordenboek van al de vroegere en nog levende toonkunstenaren hier te Lande; daarna hoofdstukken gewijd aan de geschiedenis van de Maatschappij ter bevordering der Toonkunst en andere vereenigingen, die zoo zeer tot den bloei van de muziek hier te Lande hebben bijgedragen; voorts hoofdstukken over het volkszang, de militaire muziek hier te Lande. Hoewel de zamensteller niet meer dan een Essai heeft gegeven, getuigt zijn arbeid van veel onderzoek, en is het als eene eerste proeve op dit veld, om de Nederlandsche toonkunstenaren buiten beter bekend te doen worden, niet zonder verdienste.

— De Napelsche dagbladen zijn vervuld met bijzonderheden tot lof van de Nederlandsche zangeres mevr. de Vries-van Os, die, na met klimmend succès ...malen achtereenvolgens in het théâtre van San Carlo in de Trovatore te zijn opgetreden, in den Nabuco een onthaal van het publiek heeft erlangd, zoo als er zich sedert geruimen tijd te Napels niet herinnerde. Aan de toejuiching en terugroeping scheen geen einde te komen. Na de voorstelling werd mevr. de Vries te harent bezocht, door de voorname meesters en dilettanten, en door de Giosa, de uitstekendste artisten en van der aanzienlijkste familien van de stad. De beroemde componist Pacini, die eene nieuwe opera heeft gecomponeerd, heeft zich tot de directie van het San Carlo-théâtre en met een vleijenden brief aan de Nederlandsche zangeres gewend, ten einde van haar te verwerven, dat zij de hoofdrol in dat nieuwe toonstuk wilde op zich nemen.

Haarlem 4 december. — In de heden gehouden vergadering van den Gemeenteraad is, overeenkomstig het advies der commissie, benoemd tot onderzoek der ...brieven, ingeleverd door jhr. M. Salvador, met tegen 4 stemmen besloten jhr. M. Salvador niet ...te laten als lid van den Gemeenteraad.

Amsterdam 4 december. — Tot lid der Provinciale Staten van Noordholland is gisteren alhier gekozen de heer H. A. Insinger, met 280 van de 550 uitgebragte geldige stemmen; de heer L. A. Bienfait had ... stemmen op zich vereenigd.

— Over den Hollandschen ijzeren spoorweg was het aantal reizigers gedurende de maand november ...405; opbrengst van reizigers *f* 67,066.10; van goederen *f* 18,148.42; totaal *f* 85,514.52. Sedert primo januarij was het aantal reizigers 1,236,228 en de opbrengst van reizigers en goederen *f* 1,222,892.91½.

— Het vervoer langs den Nederlandschen Rijnspoorweg heeft gedurende de maand november opgebragt aan reizigers *f* 80,999, aan goederen *f* 55,955, aan direct verkeer van reizigers en goederen *f* 41,904, te zamen *f* 179,857, zijnde *f* 21,183 meer dan gedurende de maand november 1860. Sedert 1 mei jl. was de opbrengst van reizigers en goederen *f* 1,498,161, zijnde *f* 162,529 meer dan in 1860.

Utrecht 5 *december*. — Naar men verneemt is de kapitein-ingenieur jhr. Hora Siccama in rang van Weesp herwaarts overgeplaatst.

Harderwijk 4 *december*. — Door den Kanselier der beide orden is aan den soldaat M. Michel, van het koloniaal werfdepôt alhier en bestemd voor het leger in Oost-Indië, vergunning verleend tot het dragen der Engelsche Krim-medaille.

Enschedé 4 *december*. — Gisteren nacht is door de veldwachters, gestationeerd alhier, in arrest genomen J. H. Spelberg, wonende te Echtmarke, wegens moedwilligen moordaanslag en verwonding jegens zijne moeder, de weduwe Spelberg.

Steenwijk 3 *december*. — Niettegenstaande de overjarige turf in de lage veenderijen geheel opgeruimd en de voorraad niet groot is, bij andere jaren vergeleken, is de handel in dit artikel op dit oogenblik zeer slap, ten gevolge van de weinige vraag; men besteedt thans voor Einde van het Diep en Kulenberg *f* 4, *f* 4.50 à *f* 4.75 per 1000, en voor Ees-veener *f* 4 à *f* 4.75.

Zwolle 3 *december*. — De Vereeniging, welke hier bestaat om welingerigte woningen voor de arbeidende klasse te bouwen, heeft zich, om meer nut te stichten, tot den Gemeenteraad gewend en verzocht, dat de Raad moge besluiten jaarlijks een vasten post op de begrooting te brengen tot aankoop en afbraak van ongeschikte woningen, om later de verkregen terreinen tegen billijken prijs aan de Vereeniging af te staan. Om geldige redenen heeft de Raad gemeend dit aanbod niet te moeten aannemen, maar evenwel besloten nog eene gemeentelijke verordening in het leven te roepen op de inrigting der arbeiders-woningen en op de afkeuring er van ter bewoning, wanneer ze niet aan de vereischten voldoen. Eene commissie uit den Raad zal over dit punt later hare denkbeelden mededeelen.

Assen 3 *december*. — Gisteren avond is alhier ter stede het gaz ontstoken. De deelneming van particulieren is bijzonder groot. Men twijfelt dus niet of deze onderneming zal de beste resultaten opleveren.

VARIA.

Manè, een der geestige schrijvers van den Courrier de Paris in L'Indépendance Belge, maakt zijne lezers attent op een hoogst onaangenaam gevolg van het handelstractaat tusschen Frankrijk en Engeland, waarop de Staatshuishoudkundigen niet zijn bedacht geweest. Vroeger was het vooral om dezen tijd met slecht weder voor eene zekere klasse van Parijzenaars, die hij „Suiveurs" noemt, eene wezenlijke ontspanning om eene dame na te gaan, die haar kleed ophield en boven eene keurige bottine eene fijne, heldere, coquette witte kous te zien gaf. (De „Suiveurs" gingen natuurlijk alleen fatsoenlijke dames na, omdat er ook alleen iets piquants in is, iemand te volgen die zelve niet gaarne gevolgd wordt.) Maar sedert dat ongelukkige handelstractaat zijn er — wel is waar keurig fijne — *roode* kousen in zwang gekomen, — en alle illusie is weg. Volgens het geloofwaardig getuigenis van de hartstogtelijkste loopers, doen deze te veel aan een Engelsch soldaat in uniform denken.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 5 December.

OVERLEDEN: W. J. Zeeberg, z., 7 m. — M. A. Riekelen, d., 7 m. — A. Vos, d., 11 m. — J. Broekhoven, z., 2 m. — L. Groen, man van P. Versteeg, 43 j. — C. Blooshooft, vrouw van D. van Belle, 66 j. — D. Gillies, jm., 24 j. — W. Blankenaar, jm., 16 j. — P. Hoppers, jm., 38 j. — M. A. C. Schuurs, d., 4 j.

BEVALLEN: H. M. Arnouts, geb. Vreezen, d. — M. C. Klaar, geb. van de Siepkamp, z. — M. L. de Vos, geb. Immink, d. — M. C. Bok, geb. Rademakers, z. — M. E. Fonteyn, geb. Höhle, z. — A. de Reuver, geb. van Rooy, d. — E. M. Warbie, geb. Janssen, d. — B. Beekmeijer, geb. Beets, z. — W. H. van Belle, geb. van Woerden, d. — H. Wiegmann, geb. Wolders, z. — H. B. Görlitz, geb. van Sijll, d.

Beursberigten.

AMSTERDAM 5 December.

				l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl., ..	Werk. Schuld	2½	pCt.	62¼	62 9/16	62¼
„	dito dito	3	„	74¾	74⅞	
„	dito dito	4	„	98	98½	98
„	Amort. Synd.	3½	„	91		
„	Hand. Maats.			135	136¼	135⅛
„	O.-I. Leening	4	„			
„	Holl. Spw....	4	„			
„	Rijn dito.....	4½	„			
„	M. van Weld.	4	„			
België, ..	Cert. *Rothsch.*	2½	„	53⅞		
Frankrijk,	Certificaten..	4½	„			
Spanje...	Buitenlands..	2	„	41¼	41⅜	41¼
„	dito	3	„	50		
„	Binnenlands.	3	„	47		
„	Amort. Schuld			16⅜	16½	16⅜
„	Bew. v. Coup.			5⅞		
Portugal,	Obligatien...	3	pCt.	45	45¼	45
„	dito 1856/59.	3	„	44 1/16	44 7/16	44 1/16
„	dito Uitgest..			39½		
Rusland,	Ob. *Hope en C.*	5	„	101	101⅛	
„	dito 1828/29..	5	„			
„	Cert. 1831/33	5	„	79⅞		
„	d.° 1840.....	4	„			
„	d.° *Stieglitz*..	4	„			
„	d.° d.° Nieuwe	5	„	80½		
„	d.° d.° 1855 N.	5	„	92	92 1/16	
„	d.° te Hamb.	5	„			
„	d.° v. Assign..	6	„			
„	Inschr. dito..	6	„			
Polen, ...	Aand. 1835..	....	*f*			
„	Spw.-Oblig..	4	pCt.			
Pruissen,	Oblig.	4½	„			
„	dito 1859....	5	„			
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.*	5	„	53¼		
„	d.° dito	4	„	43¼		
„	d.° Met. Oude	5	„	44 9/16	45	44 9/16
„	d.° N. te Ams.	5	„	68⅛	68½	68⅛
„	d.° Nat. Met..	5	„	53⅞	54¼	53⅞
„	d.° Metalliek.	2½	„	23 5/16	23½	23 5/16
„	W. Ad. fl 250	4	„	192¾	193	
Brazilië,	1843, £ 100	5	„	95		
Equador,	£ 100	1	„			
Venez., ..	Obligatien...	3	„	20		
„	Uitgestelde..	1½	„	10⅛	10 5/16	10 3/16
Grenada,	Obligatien...	4½	„	14⅞	14 15/16	14⅛
„	Uitgestelde..	1	„	5¼	5⅜	
Mexico, ..	Obligatien...	3	„	25¼		
Illinois		7	„	78¼	79½	78¼

Handelm. a cont., 4½ pc., 135, 135½; Rusland, Cert. te Londen, 1859, 3 pc., 58⅛; dito bij Hope en Co., 1860, 4½ pc., 88⅜, 89, 88⅜; dito Spoorw.-Actien, 5 pc., 189¾, 190½, 189¾. Weener Bank-Actien, 3 pc., *f* 626, *f* 628, 626; dito Aand. 1860, 5 pc., 350. Brazilie 1852, 1858 en 1860, 4½ pc., 85 1/16. Grenada, 2 pc., 19¾; dito gest. 9¼. Galvest., Spw.-Oblig., 8 pc., 20. Griekenl. 1825, 5 pc., 5, 5¼, 5 1/16.

Beleening 3½, Prolongatie 4½, Disconto 3½ pc.

De markt was over het algemeen gedrukt; voornamelijk Holl. Aand. Handelm.; Russ., Portug., Oostenr. en Braziliaansche zeer aangeboden.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 62¼. Spanje, 2 pc., 41¼; dito binnenl., 3 pc., 47. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 44½ à 11/16; dito Nation. 5 pc., 53 15/16, 54.

Prijzen der Coupons: Metall. *f* 20.85; dito Nation. *f* 29.05; Napelsche *f* —; div. Eng. per £ *f* 11.80; 3 pc. Eng. Russen *f* 11.80; Fransche *f* 55½; Belgische *f* 56; Pruiss. *f* 34½; Spaansche Piasters *f* —; dito Coup. per fr. —; Hamburg Russen *f* 32¾; Russen in Z. R. *f* —; Pools. in fl. 27½; Pap. Roeb. —; Dollars *f* —.

ROTTERDAM 5 December.

				l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl...	Werk. Schuld	2½	pCt.	62⅝	62 11/16	62 11/16
„	dito dito	3	„	75		
„	dito dito	4	„	98 9/16		
„	Handel-Maats.	4½	„	136	resc.	
Portugal..	Obl. 1856/7/9.	3	„	44½		
Rusland..	Obl. te Amst..	4½	„	89⅜		
„	Spoorw. Aand..	5	„	190¾		
Oostenr...	Obl. in Metal.	2½	„	23½		
„	dito dito	5	„	44 13/16	44 15/16	44⅞
„	dito Nationale	5	„	54 1/16	54⅛	
„	Priorit. Loten.		*f*	103¼		
Grenada ..	Uitgestelde ...	1	„	5 7/16	5 15/32	5 7/16
Griekenl...	Obligatien...	5	„	5¼		

Holl. fondsen bij tragen omzet in flaauwe stemming. Buitenl. effecten leverden geene variatie van eenig belang op; de handel bepaalde zich hoofdzakelijk tot Oostenr.

Het Committé der Effecten-Handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten drie ure: Nederl., Werkel. Schuld, 3 pc., 75. Portugal, Oblig. te Londen 1856/59, 3 pc., 44 7/16. Oostenrijk, Metalliek Oude, 5 pc., 44¾, 44 13/16, 44¾; dito Nieuwe te Amst., 5 pc., 68⅜; dito Nation., 5 pc., 54 1/16. Grenada, Uitgest., 1 pc., 5⅜, 5 11/32, 5⅜.

PARIJS 4 December.

Frankrijk 3 pc. a cont. 69.20, 69.30; dito op ultimo 69.30, 69.55; dito 4½ pc. a cont. 95.40, 95.60; dito op ultimo 96; Bank-Actien 2975. Crediet Mobilier 733.75, 745. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorweg-Aandeelen 405. Napels 5 pc. —. Spanje 2 pc. —; dito buitenl. 3 pc. Oude —; dito Nieuwe —; dito binnenl. 3 pc. 47⅞; dito Passive —. Oostenrijk 5 pc. 72.

De beurs verkeerde in gunstiger stemming, met vrij levendigen handel.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 5 Dec.

	2 maanden.	Kort.
Londen....	11.78¾	11.85
dito 3/m..	11.76½	—
Parijs.......	55⅞	—
dito 3/m..	55⅝	56 5/16
Bordeaux.	55⅝	56 1/16
Hamburg.	35⅛	35 5/16
dito 3/m..	35 1/16	—
Petersb. ..	162	—
Livorno...	45¾	—
Genua.....	45⅞	—
Napels....	77¾	—
Antwerp..		⅛ v
Berlijn.....		175.
	6 weken.	**Kort.**
Frankfort.	100½	—
Angsburg.	99⅝	—
Weenen...	82	—
Triest......	81½	—

Disconto 3½ en 4 pc.

AMSTERDAM 5 Dec.

	2 maanden.		zigt.	
Londen....	11.80	p	11.85	g
Parijs.......	55 15/16	g	56 7/16	p
Bordeaux.	55½	g	—	g
dito ½/m.	56	g	—	g
Hamburg.	35⅛	g	35 5/16	g
Genua.....	46⅛	g	—	g
Livorno...	46¼	g	—	g
Napels.....	78	g	—	g
	3 maanden.		**zigt.**	
Madrid....	238	g	—	g
Cadix......	239	g	—	g
Seviliё.....	234	g	—	g
Bilbao.	235	g	—	g
Lissabon..	41⅞	g	—	g
Porto.......	41⅞	g	—	g
Petersb...	160	g	—	g
	6 weken.		**zigt.**	
Weenen...	82	g	—	g
Augsburg.	99½	g	—	g
Frankfort.	100	g	—	g

Rotterdam ⅛.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 5 December.

Koffij. Heden verkocht in veiling ca. 3300 b. besch. Santos, van 14 tot 39½ c.

Metalen. Heden werden afgedaan 400 blokken Banca Tin tot *f* 72.

Granen. Verkocht: Tarwe, per 2400 kilo (127/128 ℔) witbonte Poolsche *f* 400; per 2250 kilo (124/125 ℔) Nieuwe Koningsberger *f* 275 en Jarige Nieuwe Dantziger *f* 267½, beide zeilende; 145/148 ℔ Petersb. *f* 252, *f* 260.

SCHIEDAM 5 December.

Granen. Verkocht: Gerst, 127 ℔ N. Libau *f* 200 6/w.
Moutwijn, per Ned. Vat zonder fust *f* 12 50.
Jenever . „ „ „ „ „ - 18.—.
Amst. Proef „ „ „ „ „ - 19.25.
Alles zonder de belasting.
Spoeling per Ketel .... *f* 2 20.

Weerkundige Waarnemingen op 5 December 1861. — 8 uur v. m.

NAMEN der PLAATSEN.	BAROMETER te Maastricht en verschil.	WIND. rigting.	WIND. kracht.	TEMPERATUUR.	TOESTAND DER Lucht.	TOESTAND DER Zee.
	Millim.			*Celsius.*		
...rtlepool......	† 0. 6	Z.W.	—	† 3. 3	bewolkt.	slecht water.
...oningen......	+ 3. 4	O.Z.O.	3	— 1. 8	—	—
...lder........	+ 1. 2	Z.O.t.Z.	6	— 0. 6	—	—
...rmouth......	— 0. 9	Z.	—	+ 5. 0	regen.	—
...ssingen......	— 2. 2	Z.O.t.O.	13	+ 0. 8	—	—
...astricht......	756. 1	N.O.	2	— 2. 4	—	—
...tsmouth......	+ 1. 5	Z.W.	—	+ 6. 1	betrokken.	gewoon.
...ymouth......	† 2. 0	N.W.	gewone bries	+ 8. 3	schoon, dampig.	slecht water.
...vre........	— 4. 4	Z.W.	15	+ 6. 0	regen.	onstuimig.
...rijs........	— 2. 0	Z.	15	— 1. 2	betrokken.	—
...est........	— 0. 3	N.N.W.	5	† 7. 2	„	slecht water.

Alzoo grootste verschil in Nederland G 5 6 V; generaal idem G 7. 8 Hr.

Scheepstijdingen.

...ouwersh. (Z) *Aang.*
...dec. *Vijf Vrienden,* Johan, Samarang (vertr. 21 aug.)
...*van der Luhe Rohlstorff,* Plagemann, Eupatoria
Johannes Lodewijk, v. d. Waal, Helvoet
Vertrokken.
...*Souburg,* Zwart, Helvoet
...ellevoet *Aangek.*
...*Abeona,* Smardon, Zante
Jeffer Esse Mensinga, Bracht, Napels
Albatross (st.), Liverpool
Gipsy (st.), Londen
Eugenia, Seeberg, Archang.
Californië, v. d. Valk, Zierikzee
Vertrokken.
Albert & Victor, Meintz, Liverpool
Elizabeth Young, Ogilvie, Newcastle
Sabina, Martin, d.°
Mary Ogle, Toms, d.°
Volunteer, Fotheringham, Firth of Forth
(Z.—Z. ten O.)
...elle *Vertrokken*
Alert (st.), Hull
Prins v. Oranje (st.), Duinkerken
Concordia (st.), Londen
Brothers Success, Hobart, Rochester
(Z.—Z. Z. O.)
...ssluis (Z.W.)
... *Niets gepasseerd.*
...el (Z.) *Aangek.*
... *Magnet* (st.), Londen
... *Daniel,* Zweede,
Wijnkoopsbaai (vertr. 1 aug.)
Vertrokken.
4 *Christine,* Jarck, Livorno
Ranger (st.), Londen
Orb, Kadman, Newcastle
Königin Elisabeth, Hultman, d.°
Durham Packet, Smith, d.°
Lark, Lewis, Sunderl.
Zenobia, Carter, Yarmth.
Gazelle, Hellgesen, Laurvig
Minerva, Nielsen, Holmstrand
de Maas, Schabeling, avontuur

Vlie *Vertrokken*
2 dec. *Hecla,* Wohler, Grimsby
Aangekomen.
2 *Jacoba Lucretia,* Maas, Frederikstad
(met gebroken kluiverboom)

Vlissingen (Z O) *Aang.*
4 dec. *Gleaner,* Paine, Moulmein
Eastaquio, Gomez, Rio-Janeiro
Louis, Durt, Berdianski
Orion, Bach, Odessa
Burdett Hart, Hardy, Smirna
Vivid, Salisbury, Scalanova
Twee schepen in quarantaine.

Buenos-Ayres *Vertr.*
16 oct. *de Ruyter,* Antw.
17 *Joan Jacob,* Lingbeek, Uruguay

21 *Humboldt,* Dannemann, Batavia

Bahia *Aangekomen*
30 oct. *Orion,* Huges, Londen

Boston *Aangekomen*
18 nov. *Vasco de Gama,* de Groot, Rotterdam
(alles wel aan boord)

Palermo *Aangekomen*
26 nov. *Rhône* (s), Messina
(vertr. 27 n. Rotterd.)

Gibraltar *Aangekomen*
25 nov. *Margaretha,* Jansen, Hammerfest n. Ancona

Nantes *Vertrokken*
1 dec. *Eendragt,* Bos, Roche Bernard

Cork *Aangekomen*
2 dec. *Hendrika Gezina,* Kwint, Taganrog

Liverpool *Aangek.*
30 nov. *Elisabeth Maria,* Bok, Bahia
Vertrokken.
3 dec. *Conqueror,* Gerrard, Dordrecht

Swansea *Vertrokken*
3 dec. *Henriette,* Wever, Seville

Falmouth *Vertr.*
3 dec. *Meika Jacoba,* Nannings, (v. Newc.) Lissabon
Dolphijn, Holman, (v. d.°) St. Sebastiaan

Plymouth *Vertr.*
2 dec. *Escort,* Smith, Amst.
3 *Jezelina,* de Jonge, (v. Newcastle) Oporto

Portland *Vertrokken*
3 dec. *Drie Gebr. Sikkens,* Riensema, (v. Newc.) Genua

Cowes *Vertrokken*
3 dec. *Jeanne Agatha,* Jager, (v. Rouaan) St. Sebast.
Bij de **Owers** *Aangek.*
3 dec. *William Simpson,* Batavia n. Londen

Ramsgate *Vertr.*
3 dec. *Neeltje Cornelia,* Niezen, (v. Lond.) Triëst
(na volbragte reparatie)

Londen *Aangekomen*
4 dec. *Pillgwenlly,* Lewis, Suriname
In lading.
Bernardina, Brouwer, Amsterdam

Yarmouth *Vertr.*
3 dec. *Elizabeth Aaron,* Rowbotham, (v. Dordt) Newcastle

Stockton *Aangek.*
3 dec. *Prosperity,* Whitely, Rotterdam

Sunderland *Aangek.*
2 dec. *Martin Luther,* Wilson, Schiedam

Shields *Aangekomen*
3 dec. *Eliezer,* Darnell, Hellevoetsluis
William, Nielsen, Amst.
Demaris, Weatherill, Rotterdam
Gem, Carr, d.°
Dunnotter Castle, Scott, d.°
Thirteen, Brown, d.°
Eliza, Phillips, d.°
Honigbij, v. d. Valk, d.°
Lady Mary, Waters, Schiedam
Triton, Sandberg, Dordt
Victoria, Jenkinson, Middelburg
Vertrokken.
2 *Orion,* Rotterdam

Glasgow *Vertrokken*
2 dec. *Alkmaar,* Pitt, Suriname

Charlestown (F. of F.) *Aangekomen.*
1 dec. *Betsys,* Bayne, Rott.

Aberdeen *Aangek.*
3 dec. *Craigievar,* Harry, Amsterdam

—o—

Fredrikshavn 29 nov. Het Ned. schip *Tjadda Gezina,* kapit. Staal, van Riga n. Antwerpen, bij Hou, ten Z. van deze haven, op strand geraakt (bev. gemeld), is afgekomen en heeft de reis voortgezet.

Sunderland 2 dec. De brik *Messenger,* van het Nieuwe Diep herwaarts bestemd, nabij deze haven op strand geraakt, is afgebragt en alhier binnengesleept.

Grimsby 4 dec. Het schip *Sabina,* kap. Schmidt, v. Gothenburg n. Londen, is den 25 nov. in zee gezonken, doch het volk gered.

Ramsgate 4 dec. Het Spaansch schip *Iolo,* van Antwerpen naar Havana, is lek en met verlies van ankers alhier binnengeloopen, hebbende op het Goodwinsand gezeten.

Falmouth 3 dec. De Deensche schoener *Johannes,* kapit. Weilbach, van Kopenhagen n. Messina, is den 27 nov. op 41° NB. en 11° WL. ontmoet, zijnde 10 dagen bevorens over zijde geslagen, waarbij de kapitein, stuurman en vier matrozen omkwamen; de drie overblijvende manschappen zijn door eene Pruissische bark gered en alhier aangebragt.

— Het Ned. schip *Pelikaan,* kapit. de Weerd, eergisteren van Triest alhier gearriveerd, met bestemming n. Antwerpen, heeft schade bekomen.

Jersey 3 dec. De bark *Maria,* van St. Pierre (Miquelon) n. Granville, is den 30 nov. bij Minquiers gestrand, en een aldaar passagiers daarbij omgekomen.

Queenstown 30 nov. Het Engelsch barkschip *Fanny,* van Swansea naar Valparaiso, geladen met kolen, is den 22 oct. op 3° NB. en 28° WL. eene prooi der vlammen geworden, doch het volk gered.

Belfast 4 dec. Het barkschip *Orion,* kapitein Trentwehl, van Bahia, l. v. Falmouth, n. de Clyde, is op Cannon Rock gestrand.

Boulogne 3 dec. Het schip *Nox,* kap. Deslandes, van Rio-Janeiro n. Stettin, den 29 nov. te Ambleteuse gestrand (bev. gemeld), is vlot gekomen en alhier binnengesleept.

—o—

Gepraaid:

5 nov., op 9° NB. en 24° WL., *Australië,* Jochems, v. Amsterdam n. Batavia.

19 nov., op 33° 30′ NB. en 33° 58′ WL., een Ned. schoener, v. Monte-Video n. Antwerpen, 46 d. reis.

24 nov., op 42° NB. en 27° WL., *Harmonie,* Mulder, v. Maracaibo n. Liverpool.

Door kapit. Johan, van Samarang te Brouwershaven binnen:

20 nov., op 7° NB. en 22° 20′ WL., Deensch schip *Caroline,* van Hamburg naar Santos.

6 nov., op 9° 33′ NB. en 24° WL., Noordsche schoener toonende n.° 7.

7 nov., op 10° 32′ NB. en 25° WL., Amerik. klipper *Zephyrus,* koersende om de Z., en Ned. schip *Gelderland,* kapit. Gaaff, v. Amst. naar Batavia.

8 nov., op 12° 33′ NB. en 25° 27′ WL., Eng. schip *Barbaria,* koersende om de Zuid.

9 nov., op 14° 14′ NB. en 26° 14′ WL., Hamb. bark, toonende witte vlag n.° 45, van Dundee.

16 nov., op 29° 18′ NB. en 32° 13′ WL., Hannov. schoener *Jupiter,* k. Ramm, v. Fernambuck n. Gibralt.

4 dec., bij de Singels, *Triton,* Adriaans, en *Catharina Jacoba Henriette,* Tönjes, beiden n. Batavia, *Willem de Zwijger,* van der Dries, naar Samarang, en *Doggersbank,* Mammes, n. Rangoon, alle vier van Rotterdam, en bij Douvres *Boreas,* van Dijk, v. Vlaardingen naar Malta.

Door kapit. Portengen, van Samarang in Texel binnen:

8 nov., op 8° 22′ NB. en 26° 13′ WL., *Landbouw,* Kleynenberg, v. Amst. n. Batavia, alles wel aan boord.

Door kapit. Prins, van Cadix in Texel binnen:

20 nov., op 40° 42′ NB. en 13° 56′ WL., *Termonde,* de Boer, van Hammerfest naar Genua.

30 nov., bij Wight, *Niessina Schuringa,* Stroobos, v. Dantzig n. Libourne.

—o—

4 dec. De wind te **Falmouth** stil en te **Deal** O.—Z.—Z. W.

Den 3 dezer hebben al de in Duins liggende schepen hunne reizen voortgezet.

—o—

Rotterdam *Uitgekl.*
4 dec. *Maasstroom,* Mellema, Rangoon
Arend, Goossens, Havana

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 6 dec.: 1ste getijde 6 ure 29 min.; 2de get. 6 ure 53 min.

Arnhem. Waterhoogte 4 dec. 2.77 el.

Keulen. Rijnhoogte 4 dec. 11 v. 3 d. Rijnl. (gevallen 3 d.)

De Hamburger Börsen-Halle is heden namiddag niet door ons ontvangen.

Cargalijsten.

Rotterdam.

WIJNKOOPERS-BAAI, Souburg, M. W. Zwart. — 9536 b. Koffij, 2134 k. Thee, 965 sch. Tin, 174 k. koperen Duiten, 1117 boss. Bindrotting, N. H. M.

LEITH, Volunteer, J. Cairns. — 370 ton Gietijzer, Lenders en Co.; 7 v. Prussiate, H. Braakman en Co.; 44 b. Garen enz., C. L. Ringrose en Co.; 27 z. Routen, 1 Glinder, D. Christie en Zn.; 1 b. Linnen, Hoijer en Schepp; 15 b. Graszaad, G. F. van der Horst en Co.; 72 v. Haring, 10 b. Garen enz., van der Kun en van Schelle; 1 v. Glas, Bos en Zn.; 4 k. Zeildoek, 1 b. Vederen, 1 k. Wollen, Bahlmann en Co.; 2 k. Koopm., Gebr. Kröner; 1 k. Wollen, Allan en Co.; 2 b. en 2 k. Garen enz., J. B. Crol en Co; 6 b. Manufacturen, J. M. Goppel; 1 b. Linnen, Lammers en L'Aufourte; 5 k. Schoenen, Wolff en van Buren; 9 k. Schoenen, Boomer en Co.; 300 v. Haring, Seeuwen en Co.; 360 z. Farina, R. Twiss en Zn.; 1 p., 169 b., 2 k., 3 b., 8 v. en 3 b. Diversen, Order.

SAMARANG, Vijf Vrienden, C. Johan. — 6090 pic. Koffij, 350 pic. Tin, 60 pic. Rotting, N. H. M.

ALGOABAAI, Lady Shelburne, D. Gilchrest. — 830 b. Wol, N. H. M.

Amsterdam.

BATAVIA, Batavier, Pfeiffer. — 462 p. Tabak, J. Barge; 1320 b. Rijst, 962 p. Tabak en 68 p. Gutta Percha, Rutgers en Hissink; 1043 kr. Suiker, 26 legg. Arak, 6080 st. Sapanhout, 1104 b. Rijst, 1824 boss. Bindr., Order.

HAVANA, Zuiderzee, de Jonge. — 322 k. Suiker, A. en F. Haerten; 358 v. dito, W. van Wempen; 3 partijen Sigaren, A. J. Reynvaan; 221,250 dito, P. G. C. Hajenius; 3 k. dito, D. R. van Eldik; 20 k. dito, 200 k. Suiker, Order. — Voor Rotterdam: 3 k. Sigaren, H. de Heer.

GALATZ, Maria, Ammann. — 1 lading Gerst, C. A. Schaeller.

DELFT 5 December.

Boter. Heden zijn de prijzen geweest *f* 45 a *f* 52; ter markt zijn verkocht 1/4, 281/8 en 97/16.

DORDRECHT 5 December.

Granen, Zaden enz. Onze markt was heden van Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaassche Tarwe goed voorzien, dezelve is tot vorige prijzen aan gebruikers geplaatst. Zomer met meerder aanvoer 40 c. lager afgegeven. Jar. Zeeuwsche, Vl. en Overm. *f* 11 a *f* 11.50; Nieuwe Zeeuwsche, Vl. en Overm. *f* 12 a *f* 12.40; Mindere en Blauwe dito *f*10.40 a *f*11.40, en Zomertarwe *f*9.80 a *f*10.40. Rogge. Overm. en Zeeuws. weinig aangevoerd en wel te verkoopen, Zeeuwsche, Vl. en Overm. 1861 *f*8.40 a *f*9.10. Buitenl. soorten prijshoudend, 146/2 Ned. ℔ Oude Archangel *f* 246, 142/2 Ned. ℔ Nieuwe St. Petersb. *f* 245. Gerst. Winter Zeeuwsche en Overm. door kleinen aanvoer prijshondend, Zomer meerder ter veil en 20 c. lager verkocht. Zeeuwsche, Flakk. en Overm. Winter *f* 6.20 a *f* 6.90 en Zomer dito *f* 6 a *f* 6.60. Spelt in de beste blanke soorten tot *f* 4.30 begeerd, mindere en blaauwe soorten van *f* 4.20 tot *f* 4 moeijelijk te verkoopen. Haver, Inl. Voeder en Dikke bij matigen aanvoer wel te verkoopen. Zeeuwsche en Inl. Voeder *f* 3 a *f* 3.40 en Dikke dito *f* 3.80 a *f* 4.30. Boekweit onveranderd, met redelijken omzet als 's Bossche per 2100 Ned. ℔ tot 230 gedaan. Paardenboonen schaarsch aangevoerd en prijshoudend, de partijtjes Overm. Zakgoed golden *f* 8.80 tot *f* 8.20 naar kwaliteit. Duivenboonen tot vorige prijzen van *f* 8.80 tot *f* 8.20 verhandeld. Witte Boonen weinig ter markt, Zeeuwsche bragten *f* 12 en Walchersche *f* 14 op. Bruine tot hooger prijs begeerd, mooije Zeeuwsche golden *f* 17 en Vlaamsche *f* 15 tot *f* 16 naar kwaliteit. Blaauwe Erwten traag, Zeeuwsche en Flakk. waren in de kokende soorten van *f* 13 tot *f* 12 naar deugd aangeboden. Witte Erwten als voren, Koningsb. van *f* 8.50 tot *f* 8.60 verkocht. Koolzaad tot iets hooger prijs verhandeld, zeer mooi gestort Overm. van den zolder tot £ 76½, zakgoed van £ 74, £ 73 tot £ 72 naar kwaliteit. Voor een ladingje Oost-Friesch werd £ 72 gevraagd en was £ 70 waardig. Op 9 vat zonder zaken, noteren hetzelve in deze maand tot £ 78 en April 1862 £ 78½ te koopen. Lijnzaad met goeden handel prijshoudend. 113/114 ℔ Odessa mooije kwaliteit tot *f* 405 en 109 ℔ Catania met drip bezet tot *f* 420 verkocht. Inl. Zaai-Lijnzaad met meerder aanvoer iets lager, 1ste soort *f* 5.10 a *f* 5.30 en 2de soort *f* 4.70 tot *f* 4.90 per Dordtsch achttendeel of 31½ koppen. Kanariezaad flaauw, de aangevoerde Overm. partijtjes golden *f* 11 tot *f* 12.30 naar kwaliteit. Raapolie prijshoudend. Vliegend *f* 41½ gedaan, 1 Mei tot *f* 42½ te koopen. Lijnolie onveranderd. Vliegend *f* 36 verkocht. Raap- en Lijnkoeken vinden als noteren geregelde aftrek. Harde Raapkoeken *f* 90 a *f* 92; dito Lijnkoeken *f* 130 a *f* 135, en zachte dito *f* 145 a *f* 150 per 1040 stuks.

GOUDA 5 December.

Kaasmarkt. Aanvoer 20 partijen, die van *f* 18 a *f* 21 verkocht zijn; Fransche blijft gevraagd.

Veemarkt met redelijken aanvoer traag tot vorige prijzen verkocht.

AMSTERDAM 5 December.

Rijst. Uit de eerste hand zijn afgedaan 1033 b. ongepelde Java per Vrede tot geheimen prijs.

Kruidenierswaren. De gisteren gehouden veiling is als volgt afgeloopen: van 20 vtjs. geconf. Gember zijn 4 kavel. opgeh. tot 50 c. en de overige niet geveild; 41 b. gedroogde Appelen (Fr. Renetten) opgeh. tot *f* 17; 43 b. dito verk. tot *f* 2½ a *f* 2¾; 9 vtjs. dito verk. tot *f* 8¾; 13 vtjs. gedroogde Peren verk. tot *f* 5¾; 100 doozen Sultana Rozijn verk. tot *f* 27 a *f* 27½; 24 vtjs. Fr. Pruimen verk. tot *f* 9; 12 b. harde Amandelen opgeh. tot *f* 12; 8 b. Anijszaad opgeh. tot *f* 19; 5 f. Krenten verk. tot *f* 12½ a *f* 13¾; 6 cab. Zanz. Amandelen opgeh. tot *f* 30; 1 v. Tapiocca verk. tot *f* 26¾; 47/2 k. Pruimedanten opgeh. tot *f* 16¾ a *f* 17; 3 k. Sucade verk. tot 44 c.; 12 f. Krenten verk. tot *f* 9¼ a *f* 9¾; 19/2 k. Pruimedanten opgeh. tot *f* 14; 12 k. Siam Soda opgeh. tot *f* 10¾ a *f* 11; van 65 b. gedroogde Appelen is 1 kavel. verk. tot *f* 9 en de overige opgeh. tot *f* 9 a *f* 9½; 6/2 24/4 k. Pruimedanten opgeh. tot *f* 26; 9 k. geconfijte Gember opgeh. tot 50 c.; 2 b. Juffers-Amandelen opgeh. tot *f* 47; 2 k. Bristol Zeep verk. tot *f* 21; 1 v. Notenmuscaat verk. tot *f* 26; 14 k. Drop gedeeltelijk verk. tot *f* 40 a *f* 44; 7 k. Cassia opgeh. tot 25 c.; 4 vs. Tapiocca opgeh. tot *f* 14; 1 vaatje Notenmuscaat opgeh. tot 60 c.

Tabak. Heden zijn uit de eerste hand afgedaan 50 v. Maryland per Edward Everett, 40 v. dito per Falmouth en 65 v. dito per Lawrence. De bij inschrijving aangeboden 188 p. Java merk GJ zijn niet gegund.

LONDEN 4 December.

Suiker flaauw, Havana n.° 6 a 9 35/ a 37/6. Geraffin. flaauw en lager, old lompen en brooden 48/; goede brooden 48/6. Melassen flaauw. — *Rum* iets vaster, Jamaica fair a very good 3/ a 3/9; Leewards 1/8. — *Koffij* zonder handel. — *Thee* stil doch vast, good common Congo 18 d. — *Rijst* met goede vraag, voor Ballam zeilende 11/ a 10/3, — *Droogerijen.* Singapore zwarte Peper flaauw, goed 3¼ d., mooi gew. ¼ d. Nootmuscaat stil, bruin Batavia 1/4 a 1/5; klein 1/1 a 1/2. Salpeter met goede vraag. — *Vruchten* algemeen lager, Valencia Rozijn 34/ a 35/; Eleme 34/ a 35/; Turksche Vijgen 30/ a 60/, Krenten 26/ a 33/; Smyrna 26/ a 27/. — *Metalen.* Schotsch Pigijzer flaauw 48/. Tin lager, Straits 118/6; Banca 121/6. — *Katoen* flaauw. — *Oliën.* Lijn- flaauw 35/3. Raap- flaauw. Cocos- en Palm- als voren. Terpentijn- nom., 65/. — *Talk* stil, loco 50/6; tot ult. Dec. 50/3; voorjaar 51/ a 51/6; Maart 52/ a 52/6.

Graanmarkt. De aanvoeren waren heden niet groot, Eng. Tarwe bedong vorige prijzen; ook buitenl. was vast in prijs. Amerik. Meel insgelijks prijshoudend. Erwten, Boonen en Haver als voren. Zaden vast. De aanvoer bedroeg gisteren en eergisteren Tarwe 18,710 q., Gerst 1590 q., Haver 5240 q., Meel 450 z. en 10,710 vtjs.

LIVERPOOL 3 December.

Suiker iets flaauwer, Antigua 37/; bruin Paraiba 20/6; Rio Grande 21/ a 21/9.

ANTWERPEN 4 December.

Koffij stil, doch zeer vast in prijs. — *Granen* zonder omzet. — *Oliezaden* onveranderd; Lijnzaad *f* 16½ a ½. — *Potasch* vast. — *Rijst* prijshoudend. — Amerikaansche *Terpentijn f* 41.

HAVRE 2 December.

Katoen. Bij het begin der markt zeer stil. De berigten uit Liverpool, die de hoop deden koesteren dat het Amerikaansche Gouvernement het gebeurde met de Jacinto zal desavoueren, werkte zeer gunstig, en er hadden verkoopen plaats tot eene prijsverhooging van 8 a 10 francs; voor laag New-Orleans betaalde men fr. 140 a 142. Verkoopen heden tot 3 ure 1400 b., idem gedurende de maand November 28,800 balen. — *Koffij.* Haïti Port au Prince fr. 88 entr., Gonaives fr. 91, Rio ongew. fr. 86. De prijzen van Haïti zijn in November 4 a 5 fr. gestegen. — *Suiker* stil. — *Indigo.* De prijs waarvoor heden 10 k. Bengal verkocht werden, stelt eene verhooging daar van 50 c. boven de notering op 1 November. — Amerik. *Potasch* prima fr. 39. — *Granen* stil.

GENUA 30 November.

Koffij vast; Rio gew. fr. 100 disc. 2 %. — *Suiker* stil. — *Olijvenolie.* Fijne en eetbare soorten zijn vast in prijs, die voor fabriekgebruik zijn iets lager. Riv. Pon. fr. 87, dito oude fr. 90 a 93, Sardinische eetbare mijne fr. 91 a 94, Tarente fr. 77 a 78, Tunis Beldi fr. 73.60.

RIO-JANEIRO 7 November.

Koffij. Van af het vertrek der laatste mail tot op de aankomst der mail uit Europa op 4 dezer, ging er niet veel, om doch prijzen bleven vast. De verkoopen tot dien tijd bedroegen naauwelijks 10,000 b. Ten gevolge van die stilte en de vrij groote aanvoeren steeg onze voorraad tot op 200,000 b. De gunstige tijdingen met de Engelsche boot aangebragt deden echter ten slotte onze exporteurs besluiten de hoogere vraagprijzen der houders in te willigen en werden, zoo op speculatie als voor uitvoer, nog 84,000 b. afgedaan, meest voor het Kanaal en het Noorden van Europa. De voorraad bedraagt nu slechts 115,000 b.; prijzen zijn algemeen vast en er bestaat weinig waarschijnlijkheid dat dezelve zullen dalen. De opinie is gunstig, ten gevolge van het te kort op den oogst van Java en Ceylon, terwijl ook dezelve in Brazilië niet groot is. Volgens laatste berigten betaalt men te Santos tot 7 $ 000 toe, hetwelk zonder voorbeeld is. De verkoopen bedroegen te zamen alhier 95,000 b., waarvan 47,000 b. voor het Kanaal en het Noorden van Europa. Men noteert: Washed r. 7.200 a 8.500; superior r. 6.800 a 7.000; 1a good r. 6.400 a 6.600; 1a ordinary r. 5.800 a 6.000; 2a good r. 5.600 a 5.700; 2a ordinary r. 4.800 a 5.300.

INVOER-ARTIKELEN. *Boter,* Fransche r. 850 a 640; Engelsche r. 750. — *Kaarsen.* Stearine r. 660 a 670. — Holl. *Kaas* lager door grooten aanvoer, 1$600 a 1 $ 800. — Holl. *Jenever* 5 $ 200 a 5 $ 400 per kelder. — *Vrachten* willig, Kanaal 45/ a 60/. — *Wissel* op Londen 25⅜ a ½; Parijs r. 370 a 373; disc. 9½ a 10 %.

Advertentiën.

Bevallen van een ZOON *M. M. P. VAN OVERZEE,* — S'GRAEUWEN.
Londen 3 *December* 1861.

Heden beviel van eene DOCHTER, *JACOBA JOHANNA VAN DER POEST CLEMENT,* geboren DE GRAAFF.
Poortugaal 3 *December* 1861.
Eenige kennisgeving.

De **Eerste** der **Vier Spreekbeurten** door den Heer **J. J. CREMER,** van 's Hage, dezen Winter alhier in de Zaal der Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen* te houden, zal plaats hebben op **Donderdag den 12 December a. s.**, des avonds ten 7½ ure precies, en bestaan in het Voordragen der

BETUWSCHE NOVELLE
het Blinkende Hoantjen.

Voor zooverre de plaats zulks toelaat, zullen er voor het bijwonen dier Voordragt afzonderlijke Toegang-Billetten, ad *f* 1.25, bij de Boekhandelaren M. J. MENSING, Hoogstraat, 5/386, en VERBRUGGEN & VAN DUYM, Hoofdsteeg, van heden af verkrijgbaar zijn.

TE ROTTERDAM BESTAAT GELEGENHEID
tot OEFENING
in het **Koraal- en Geestelijk Liederen-Gezang,** voor beiderlei kunne, ieder afzonderlijk. Daartoe inclinerenden gelieven zich tot nadere informatie te vervoegen **Halsteeg, 9—398.**

HULPONDERWIJZERS,
in aanmerking wenschende te komen voor die Betrekking aan de **ARMENSCHOLEN** te **Rotterdam,** waaraan eene Jaarwedde verbonden is van *f* **300,** worden uitgenoodigd, onder overlegging der bij de Wet gevorderde bescheiden, zich op Dingsdag den zeventienden December 1861, des middags ten 12 ure, in Persoon aan te melden aan het Bureau van het Burgerlijk Armbestuur, in het Onde Mannenhuis.
De Commissie voor het Burgerlijk Armbestuur,
C. H. VAN DER LOOY, *Voorzitter.*
J. W. MUNTZ, *Secretaris.*

Is er eeuwen lang naar de geneesmiddelen tegen sommige ziekten menigmaal te vergeefs gezocht, inzonderheid is dit het geval met het Rhumatiek geweest. Duizende middelen zijn daaraan zonder vrucht beproefd, alles stuitte af op de barre klippen van het Rhumatisme; men vleide zich door den tijd verligting van pijn te bekomen, men zag naar den windvaan of deze zich buiten het noorden wilde plaatsen, men ging over de grenzen om in een ander Land verligting van pijn te bekomen, maar helaas! op onzen Vaderlandschen moerassigen bodem teruggekeerd, doet zich dezelfde ramp dikwerf zelfs strenger gevoelen. En toch is eindelijk in de **Abshaubbin's**

Anti-Rhumatische Watten

het reddingsmiddel voor lijders aan Rhumatiek gevonden. Een ieder kan het middel beproeven met ligte of ernstige pijnen, welke door koude zijn ontstaan, en men zal al dadelijk ondervinden dat de **Abshaubbin's** niet twijfelachtig in hare uitwerkselen zijn. Elk pakje kost slechts 25 Cents, waarmede men zich kan overtuigen, en tevens ontdoen van eene of andere lastige pijn.

Verkrijgbaar aan het Hoofd-Depôt voor Nederland bij A. BREETVELT Az., Delft, Groote Markt, nevens de Waag. Te Rotterdam uitsluitend bij J. H. Keller, Weste Wagenstraat; A. Reynardt, Hoogstraat, bij het Oostplein, en verder te

Assen, Wed. J. A. v. d. Wijk.	Zutphen, H. van Eck.
Meppel, E. Lakke.	Z.-Bommel, J. v. Giessen.
Koevorden, B. J. van Coeverden.	Doesborgh, H. Boese.
Hoogeveen, J. v. d. Wolde.	Harderwijk, Wed. Fischer.
Noord-Barge, B. v. Wieren.	Culemborg, C. M. G. Blancke
Leeuwarden, J. Marcus Jr.	Apeldoorn, A. H. Hooijer.
Heerenveen, Casper Fischer en Zn.	Wageningen, F. Dierkes.
Bolsward, C. Stockman.	Winterswijk, Mej. Hofman.
Harlingen, E. B. Winkeler.	Nijkerk, E. van Esveld.
Sneek, G. Veerkamp.	Ede, H. J. Regterschot.
Dokkum, J. G. Preller.	Zevenaar, E. M. Albers.
Franeker, J. L. Tombroek.	Groenlo, J. H. Huyskes.
Workum, J. Kalverboer.	Borculo, Meijer Elzas.
Akkrum, Jan H. Bos.	Brummen, Mej. Spaen.
Wolvega, C. A. Faber.	Scherpenzeel, H. Weijers.
De Lemmer, C. G. Reitsma.	Voorst, E. W. ten Broek.
Groningen, Feldbrugge & Co	Oord, Engerinck.
Winschoten, W. Groeneveld	Varseveld, B. de Bruin.
Veendam, B. Vroom & Co.	's Bosch, Mej. v. Ravesteyn Donkers.
O. Pekel A, J. T. Feldbrugge.	Breda, M. Sweep.
Appingadam, T. R. v. Dam.	Bergen op Zoom, M. Smeur.
Delfzijl, F. A. Hoff.	Eindhoven, Wed. Mennen.
Hoogezand, B. Ruding.	Tilburg, Mej. C. H. v. d. Knikker.
Sappemeer, W. J. Wekenborg.	Helmond, W. van Asten.
Stads-Kanaal, S. Bakker.	Heusden, S. de Heer.
Noordbr., W. B. Thedinga.	Rozendaal, Wed. Biggelaar.
Wildervank, J. G. Swart.	Steenbergen, A. Bak.
Nieuwolda, H. S. v. Alken.	Boxtel, Mej. Swinkels.
Loppersum, S. Tuuk.	Oosterhout, Mej. J. H. de Jong.
Maastricht, M. Janssen Meys	Klundert, L. J. Loozen.
Venlo, C. G. Vöcke.	Prinsland, Wed. Burgers.
Roermond, Schreurs-Gerard	Grave, J. A. Walter.
Gennep, W. F. G. Noman.	Waalwijk, Erve A. Witlox.
Heerlen, Wed. Weijerhorst.	Ravesteyn, A. Dekkers.
Weert, Gez. Princen.	Schijndel, Wed. Knikknie.
Arnhem, F. A. Stroetman.	Veghel, Wed. Kuypers.
Nijmegen, Wed. G. van Merkensteyn.	Loon op Zand, A. Hornman.
Tiel, W. F. Sterhout.	Veen (bij Heusden), J. B. Brandenhorst.

STOOMBOOTVAART
TUSSCHEN
ROTTERDAM en HULL.
Voor Passagiers en Goederen.

De Rader-Stoomboot **SEA GULL,** Kapitein J. LEETHAM, vertrekt van ROTTERDAM naar HULL **aanstaanden Zaturdag.**
Adres bij *J. B. CROL & Co.*

STOOMBOOTVAART
OP
SCHOTLAND,
voor PASSAGIERS en GOEDEREN.
Naar LEITH

het Stoomschip **VOLUNTEER,** Kapitein JOHN CAIRNS, vertrekt **Zaturdag 7 December,** des morgens vroeg.
Adres bij G. LEVINGSTON & ZOON en J. A. HOUWENS, Agenten te Rotterdam, en bij DONALD R. MACGREGOR, Agent te Leith.

SAVONULE LEBEL van zuivere Copaïva,

goedgekeurd door de *Geneeskundige Faculteit te Parijs* als de voortreffelijkste van alle Capsules of Inspuitingen, om in weinig dagen de meest ingewortelde Ziekten te genezen. Prijs **4 francs** het Doosje.
Depôts: te *Rotterdam,* bij den Heer ULRICH, Apotheker, Leuvehaven; te *Amsterdam,* bij de Heeren RUIS en WEISSENBRUCH, Bloemmarkt; te *'s Gravenhage,* bij den Heer SNABILIE.

Openbare Vrijwillige
VERKOOPING.

De Notaris Mr. *WILHELMUS PETRUS ANDRIES VOORENDONK,* residerende te Rotterdam, is voornemens aldaar in het Notarishuis, op Woensdag den 18 December 1861, des namiddags ten 5 ure, in het openbaar te Veilen en te Verkoopen:
Een **WINKELHUIS, BOVENWONINGEN** en **ERVE,** staande en gelegen in den Nieuwen Vogelenzang te Rotterdam, wijk 9, n.° 311, Kadaster sectie L, n.° 746. Zijnde eene der Bovenwoningen in eigen gebruik en wijders in drie Perceelen per week verhuurd, te zamen voor *f* 192.40 per jaar.
Grondbelasting over 1861 *f* 13.46.
Te aanvaarden den 1 Februarij 1862, en te bezigtigen twee dagen vóór en op den dag der Veiling, van 11 tot 3 ure, mits voorzien zijnde van een Toegangbillet, door voornoemden Notaris af te geven, ten wiens Kantore nadere inlichtingen zijn te bekomen.

Na afloop der Veiling van het Barkschip **Bee** te Rotterdam, op 17 December 1861, des ten 12 ure, zullen ter zelfder plaatse en door de Makelaars nog Geveild worden:

Drie Zeventigste Aandeel

in het Barkschip **Adriana Petronella** voerd door Kapitein J. K. ANNOKKEE, groot **Tonnen,** varende onder Directie van de P. VARKEVISSER & ZONEN te Rotterdam gende aldaar.

Een Twee en dertigste Aand

in het Barkschip **Haamstede,** gevoerd Kapitein H. H. DE BOER, groot **738 Ton** varende onder Directie van de Heeren M. C CRANE & ZOON te Zierikzee, liggende alda

---

Openbare Verkooping

De Notaris *VAN DER WAYFORT,* resid te Ridderkerk, is voornemens op Vrijdag December 1861, 's voormiddags ten 11 ure, *Nederlandsch Koffijhuis,* bij J. ZAHN, te Do te Verkoopen:
1.° Eene **SCHEEPSTIMMERWERF** AANHOORIGHEDEN en GEVOLGEN, staa gelegen te Hendrik-Ido-Ambacht, aan den Ve dijk, aan de Rivier de Noord, Kadaster se ns. 1419, 1537, 1538 en 1539, te zamen groot 22 20 Ellen in twee Perceelen, welke na afzond Veiling en Afslag gecombineerd zullen worden slagen.
Door gunstige ligging van dit Perceel is het uitmuntend geschikt tot daarstelling schillende andere Fabrieken.
2.° Een **ARBEIDERSHUIS** met Twee TREKKEN en **ERF,** staande en gelegen als Kadaster sectie B, ns. 1417 en 1418.
3.° Een **ARBEIDERSHUIS,** bevattend VERTREKKEN, met LOODSEN en **ERF,** daarachter gelegene zoogenaamde TWAALFRO zijnde Weiland, staande en gelegen als voren, K sectie B, ns. 1700, 1701, 1702, 1703, 1704 en 1708, in twee Perceelen, ieder van twe trekken, met Loodsen en een gedeelte der roeden, welke Perceelen gecombineerd zullen Voormelde Perceelen te aanvaarden met 3 Me
4.° Een **ARBEIDERSHUIS,** bevattend VERTREKKEN met SCHUURTJE, LOODS **ERF,** staande en gelegen als voren, K sectie B, ns. 1784, 1785 en 1786.
Verhuurd voor *f* 85 in het jaar tot 3 Mei
Alles breeder bij Biljetten omschreven.
Nadere onderrigting te bekomen bij de Er VAN DUYVENDIJK, te Hendrik-Ido-Am alsmede ten Kantore van voornoemden Notari

---

SIROOP VAN BITTERE ORANJESCHILLEN,
EEN TONISCH EN ANTINERVEUS MIDDEL,
goedgekeurd door de Académie de Médecine en door de Ecole de Pharmacie te P

Uit de genomen proeven blijkt dat de **Sirop Laroze** van bittere oranjeschillen, een toni antinerveus middel, steeds de beste uitkomsten opgeleverd heeft in alle ziekten waarbij die is aangewe Geneesheeren en zieken hebben zulks geconstateerd bij werkeloosheid van de maag en in degene welker functien zij regelt, en vooral bij scherpte, verhitting en ontsteking van de maag, trekkinge en kramp in hetzelfde orgaan; slechte spijsvertering, gebrek aan eetlust; zwaarmoedigheid gepaa maagontsteking, hevige en chronische maagontsteking, hysterie gepaard met ontsteking van de ma de ingewanden voortspruitende zenuwziekte, verzwakking, hartkwalen, brakingen, koliek, langza stelling, kwijning, verval, verzwakking van het zenuwgestel, uitputting, verstoppingen, diarrhee, dys melancholie, chronische leverontsteking, uitzetting van de lever en de milt, zenuw- en leverkoliek zucht of overloop van gal, hartkloppingen, benaauwdheid, ligte zenuwkoortsen, hypocondrie, fla melancholie. Geneesheeren van alle landen hebben hare wezenlijke voortreffelijkheid boven de m roemde kalmerende middelen voor het zenuwgestel geconstateerd, en hebben het erkend als het auxiliair voor ijzerhoudende middelen, wier assimilatie zij vergemakkelijkt, de verstoppingen voorko welke deze veroorzaken. — Elke flacon Sirop Laroze is van buiten omwonden met een geel-rooden band, waarop aan ééne zijde in het moirée is gedrukt J. P. LAROZE en aan de andere de letters J met groot kapitalen, en de onderteekening Laroze, waarop zijn fabriekmerk is aangebragt, waarna altijd moet vragen. — Prijs der flacon 3 fr.
Men vervoege zich direct tot J. P. Laroze, rue de la Fontaine Molière n.° 39bis, te Parijs. In Ned Algemeen Depôt, bij den heer H. H. ULOTH, Apoth., Zeedijk te Amsterdam; Amersfoort, COOL en VAN NES; Arnhem, ROMEIN; 's Gravenhage, RENESSE; Haarlem, SCHREUDER; Midd VAN DE KAMER; Rotterdam, VAN SANTEN KOLFF; Tiel, FAASSEN, en Utrecht, GROOTEND

ZESTIG CENTS.
INHOUD
van den Geïllustreerden Almana
voor het jaar 1862.

J. J. CREMER, De Koffijvrouw.
Een beeld voor 't volk. Met Vignet.

Mr. W. VAN DE POLL, Nederlandsche Volksfeesten I. — Nieuwjaarsliedje. — D. F. VAN HEIJST, „Het raakt me niet „Het raakt me wel!" — G. KELLER, Alchimisten. — H. VAN OOSTERZEE, Iets over de Kometen. — L. VAN DEN BRO Krijn Huigens' boeve. Een landelijk tafereel. — A. ISING, Een van herinnering aan P. A. de Génestet. — De Orchideën. KEIJZER Tz., Op de Zaan. — Japan en de Japanneezen. — Ee in het menschelijk ligchaam. Het bloed in zijn omloop. — Ee J. VAN HARDERWIJK Rz., Vreugde. — Onze bodem. — H Tulpen- en Hyacinthenhandel. — J. TER GOUW, De strafo der oude school.

In Duitschland, Frankrijk, Engeland en België zag men sedert vele jaren **Geïllustreerde V Almanakken** verschijnen, waarvan de inhoud, dank zij de gravures, spoediger toegang erlang het publiek dan de onafgebroken tekst van andere populaire Werken of de dure Pracht-Jaarboekje Uitgever heeft die leemte in onze Litteratuur willen herstellen en de **Geïllustreerde Almana** antwoordt geheel aan dat oogmerk. Hij houdt het midden tusschen Pracht-Jaarboekjes en Volksb zijn inhoud, deels romantisch en dichterlijk, deels practisch, geeft te genieten en te leeren.

Vele Vaderlandsche Schrijvers van naam ondersteunen dit Jaarboekje. De moeijelijke taak van Red ruste evenwel op den Heer VAN DE POLL, die getoond heeft allezins die taak te begrijpen **Almanak** tot een waardigen Concurrent van de Buitenlandsche Geïllustreerde Kalenders heeft ge De keuze der stukken is uiterst gelukkig en bij verdient den lof, die hem en den Uitgever van alle schriften, Dagbladen en — wat meer zegt — van het publiek in ruime mate ten deel viel.

Rotterdamsche Schouwburg.
Directie: **J. Ed. de Vries.**
VRIJDAG 6 DECEMBER 1861:
DE ARME DICHTER,
Tooneelspel van *Kotzebue.* — Gevolgd door:
MARTON EN FRONTIN,
of de twee Listige Bedienden,
Blijspel in 1 Bedrijf. — Tot slot:
DE SYLPHIDE,
groot Ballet-Pantomime in 4 Tafereelen, van *Taglioni.*
Aanvang ten 7 ure precies.

ZATURDAG 7 DECEMBER 1861:
DIE WEISSE DAME,
Opera in 3 Bedrijven, van *Boyeldieu.*
Aanvang ten 7½ ure precies

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.
Van Rott. naar Amsterdam: 7.25, 11.40, 3.
„ alleen n. 's Hage: 9.45, 5.3
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.25, 4.
„ 's Hage „ „ : 6.30, 10.30, 4.1, 1.30, 4.13, 6.4
Aankomst te Rotterd.: 9.15, 11.30, 2.15, 5, 7.30, 8.4
Vertrek van: **Rijn-Spoorweg.**
Rott.: 6.55, 9.50, 12.25 (expr.tr.), 2.10 (werkd.), 5.
Amst.: 7.25, 10.25, 12.30 (expr.tr.), 4.30 (werkd.), 6.
Arnh.: 6.30, 9.37, 11.55 (expr.tr.), 1, 5.55.
Utr. n. Rott.: 6.18, 8.40, 11.40, 1.15 (exp.tr.), 5.35 (werkd
Goud. n. Rott.: 7.30, 9.20, 12.44, 1.53 (exp.tr.), 6.27 (wkd
Aank. te Rott: 8.15, 9.55, 1.15, 2.15 (exp.tr.), 7.05 (wkd
Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.
Van Rotterdam: 10.15 's morg. en 3 's nam.
„ Breda: 6.45 's morg., 12.35 's midd. en 5.25 's n
de laatste alleen tot Antwerpen en M
„ Antwerpen: 7.50 's morg. en 12.20, 5.35 's
de laatste alleen tot Breda en M

Gedrukt en uitgegeven bij G. en C. A. VAN REYN, te Rotter

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

VRIJDAG 6 December 1861, N.° 291.

STATEN-GENERAAL.

Eerste Kamer.

Zitting van Donderdag 5 December.

In deze zitting heeft deze Kamer hare werkzaamheden hervat. (Hare laatste zitting was 20 september jl. gehouden.)

Onder de vele stukken, bij de Kamer ingekomen, merkt men op de volgende wetsontwerpen haar door de Tweede Kamer toegezonden, als: 1.° Regeling der zamenstelling en bevoegdheid van den Raad van State. — 2.° Naturalisatie van F. H. J. Heymeijer en 12 anderen. — 3.° Opheffing van het collatieregt, voor zoo ver het aan den Staat behoort. — 4.° Begrooting der Landsdrukkerij voor 1862. — 5.° Wijziging van Hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1860. — 6.° Verhooging van Hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1861. — 7.° Verhooging van Hoofdstuk III der Staatsbegrooting voor 1861. — 8.° Bepalingen omtrent het beheer der gelden, bestemd voor den aanleg van Staatsspoorwegen. — 9.° Begrootingen van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1860 en 1861. — 10.° Verhooging der begrooting voor het fonds, voortspruitende uit koopprijzen van domeinen voor 1860. — 11.° Hoofdstuk I (*Huis des Konings*) der Staatsbegrooting voor 1862. — 12.° Hoofdstuk II (*Hooge Collegien van Staat*). — 13.° Hoofdstuk III (*Departement van Buitenl. Zaken*). 14.° Hoofdstuk IV (*Departement van Justitie*).

Al deze ontwerpen zijn aan de afdeelingen verzonden.

Voorts zijn ontvangen een aantal besluiten, verslagen, staten, kaarten enz., die bereids bij de Tweede Kamer zijn ingekomen en waarvan dus vroeger melding is gemaakt. — Plaatsing in de boekerij of nederlegging ter griffie.

Eenige ingekomen boekwerken zullen in de boekerij worden geplaatst en eenige adressen aan de commissie tot de verzoekschriften worden toegezonden.

De heeren Michiels van Kessenich, van der Dries, Loopuyt, Cremers, Hartsen en van Weel hebben kennis gegeven, dat zij verhinderd werden de zitting van heden bij te wonen.

Daarna is overgegaan tot de zamenstelling der afdeelingen, zullende de leden in de sectiën benoemen hunne voorzitters en ondervoorzitters.

De Vergadering is daarop gescheiden.

Tweede Kamer.

Zitting van Donderdag 5 December.

De Voorzitter deelt mede dat is ingekomen een adres van den Gemeenteraad van 's Gravenhage, tegen de concessie der lijn Leyden-Woerden. Het eindverslag over dat ontwerp is gereed. De dag der discussie zal nader worden bepaald.

Thans is aan de orde de beraadslaging over de **Staatsbegrooting voor 1862**, en wel over Hoofdstuk V (*Binnenlandsche Zaken*).

Vooraf brengt nog de heer *van Heiden Reinestein* rapport uit op het adres van W. K. M. Vrolik, president van den Senaat van het Delftsche studentenkorps, en 230 andere studenten der Delftsche Academie, over het gebeurde met de organisatie dier Academie en met verzoek om regeling daarvan bij de wet. Bij de commissie is aanvankelijk de vraag ontstaan of aan minderjarigen, zoo als de meesten der adressanten zijn, ook het regt van petitie was toegekend, maar zij is van oordeel dat het hier geldt eene Rijksinrigting, een hoog belang van het onderwijs en der studerende jeugd, en dat dus de adressanten ontvankelijk zijn in hunne petitie. De commissie wilde voorstellen het adres te verzenden aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, met verzoek om inlichtingen, doch daar bij de behandeling van Hoofdstuk V de zaak kan en zal ter sprake komen, zoo stelt zij voor het adres ter griffie neder te leggen. Aldus wordt besloten.

Nog hebben de heeren *van Heiden Reinestein* en *Mensonides* rapporten uitgebragt omtrent petitien betrekkelijk dit Hoofdstuk, als o. a. nopens het subsidie aan het Nederlandsch woordenboek en het subsidie aan de Idioten-school.

Alsnu worden de discussien over hoofdstuk V geopend.

De Voorzitter verzoekt de leden zich nu tot de algemeene beschouwingen te bepalen en de onderdeelen liever bij de afdeelingen te behandelen.

De heer *Olivier* komt op tegen het beweren des Ministers van Binnenlandsche Zaken, alsof het Voorloopig Verslag niet de meening der Kamer, maar van 4 of 5 rapporteurs zoude uitdrukken. De Commissie heeft daarop geantwoord dat het slechts was de getemperde uitdrukking van hetgeen in de afdeelingen was gezegd. De voorzitter der commissie van rapporteurs had plan dit alles nader uiteen te zetten, maar is door huiselijke omstandigheden hierin verhinderd. Maar ik, zegt de heer Olivier, ik verklaar nu dat het Voorloopig Verslag niets anders was dan de getemperde mededeeling van hetgeen in de afdeelingen van rapporteurs was overgebragt. En hoe kan de Minister nu beoordeelen wat in de afdeelingen is voorgevallen of in de commissie van rapporteurs behandeld, wanneer hij daarbij niet tegenwoordig is geweest? Reeds daardoor ontbreekt hem het regt om te zeggen dat het rapport slechts het werk zou zijn van vier of vijf leden. Onze pligt als rapporteurs vordert dat wij in de commissie van rapporteurs overbrengen wat in de afdeelingen gezegd wordt; art. 30 van het Reglement van Orde schrijft dit voor. Dat is dan ook gebeurd. En nu is het waar dat dit jaar met groote levendigheid en scherpe en sterke uitdrukkingen in de afdeelingen is gesproken, maar dit is zeer verklaarbaar en natuurlijk. Hij laat nu ter zijde, dat in drie afdeelingen de politieke strekking van het Kabinet is behandeld, maar er was andere reden voor meer dan gewone levendigheid. De Minister van Financien deelde mede dat er 5 a 6 millioen minder uit de koloniale bijdragen zou worden getrokken, en nu wekte het verbazing dat toch de algemeene begrooting zóó hoog en het hoofdstuk van Binnenlandsche Zaken vooral zoo veel hooger was dan het vorige jaar. Onder dien indruk kwam men in de afdeelingen, en nu is in de meeste afdeelingen daarover in vrij sterke bewoordingen gesproken. De rapporteurs hebben niet eens alles overgebragt, maar integendeel veel verzacht. Ik heb, zegt spr., mijne nota's bij mij, ik zou die kunnen laten zien; ik zal dit echter niet doen, maar wil alleen doen uitkomen dat de rapporteurs volgens hunnen pligt overbrengen, en verklaar nogmaals dat het Voorloopig Verslag de getemperde uitdrukking is geweest van hetgeen in de sectien is voorgevallen. Eene andere reden nog noopt hem tot spreken, dat is om te doen uitkomen dat, wanneer de Minister het regt zou hebben aan vier of vijf rapporteurs toe te schrijven wat in het verslag der afdeelingen voorkomt, dat dan de doodslag zou worden toegebragt aan de vrije discussie in de afdeelingen, waarbij echter Regering en Kamer beide evenzeer belang hebben. Wat toch zal! et gevolg zijn, als men het Voorloopig Verslag aan de rapporteurs toeschrijft? Zeker zal men òf die taak van zich afschuiven, òf het voorgevallene niet trouw teruggeven, en dat zou eene overtreding van art. 30 Regl. van Orde zijn. Het is dus in 't belang van allen, dat de rapporteurs niet aansprakelijk zijn voor hetgeen in de afdeelingen gezegd wordt. Spr. zal er nu niet bij blijven stilstaan in hoeverre het antwoord des Ministers waardig is, daar hij in deze zaak eenigzins als partij kan worden beschouwd. Hij laat daarover het oordeel aan de Kamer over.

De heer *Storm van 's Gravesande* schetst ook den zonderlingen en verbazenden indruk, dien hij ontving bij het lezen der Memorie van Beantwoording van den Minister van Binnenlandsche Zaken. Als het stuk niet door den Minister was onderteekend, dan zou hij gezegd hebben dat het onmogelijk van eene Regering afkomstig kon zijn. Gesteld zelfs dat eenige uitdrukkingen in het Voorloopig Verslag onjuist waren, dan nog vraagt hij of de Minister geregtigd was tot zulk een toornig antwoord, of hij het regt had vijf leden te beschuldigen dit stuk gesteld te hebben alleen met het doel om hem te kwetsen en te beleedigen, en te gewagen van eene reeks insinuatien en onbewezen beschuldigingen, den Minister op ruwe wijze toegeworpen, en dat wel in een toon die niet van lafheid is vrij te pleiten! Is dat, vraagt spr., de waardigheid der Regering handhaven? Is dat het gemeen overleg zoo veel mogelijk bevorderen? Of is het niet veeleer de weg om alle overleg met dezen Min. onmogelijk te maken?

Hij vraagt of, indien de beraadslagingen *dadelijk* op dat antwoord waren aangevangen, of het dan te verwonderen zou zijn geweest dat men het woord: *la mort sans phrase* zou hebben in toepassing gebragt. Als een levendig woord in het vuur der improvisatie ontvalt, dan is het iets anders; maar het betreft hier een geschreven stuk. Het Voorloopig Verslag is van den 30 october, het antwoord van 16 november gedagteekend; er was dus waarlijk ruim de tijd ter overweging. Spreker ziet thans niets ter verontschuldiging van dien verbolgen toon, vooral te bevreemden van dezen Minister, hij die als lid dezer Vergadering behoorde tot de meest geavanceerde oppositie en toen ook zijn aandeel had in sterken aandrang op zoo vele punten in de sectiën. Dat in het Voorloopig Verslag eenige scherpe uitdrukkingen voorkomen, is mogelijk; spreker weet bij ondervinding hoe moeijelijk het is zoodanig stuk te redigeren; maar te spreken van eene reeks insinuatien en onbewezen beschuldigingen, dat gaat niet aan, en is bovendien onwaar, want hij zal nu slechts enkele punten aanroeren. Enkele leden hebben hun 1/72 deel in dat stuk gerecuseerd, maar ik, zegt spreker, verklaar het 1/72 gedeelte voor mijne rekening te nemen; ik verklaar dat in mijne sectie zoo gesproken is, dat onze rapporteurs juist hebben aangeteekend, en dat er ook geen enkel verdediger van den Minister in die sectie geweest is. — De Minister spreekt van onbewezen insinuatiën, maar wat daaronder te rangschikken? Men ga de paragraphen na. Er is geklaagd over de schraalheid der Memorie van Toelichting, die zeer breedvoerig uitweidde over het *Woordenboek* en over het *Insectenboek*. — Er is klagte geuit over het gebrek aan ophelderingen van bijzondere posten der begrooting, ook over zwakheid van den Minister. Maar is dat zoo ongegrond? Het debut des Ministers was reeds niet zeer gelukkig. Hij begon met de uitsluitende concessie van den spoorweg, waaromtrent met 38 tegen 21 stemmen eene motie werd aangenomen, houdende dat de Minister het publiek belang niet had behartigd. — Er is verweten inconsequentie; spreker wijst tot staving van dat verwijt op het voorstel nopens de Academie voor de beeldende kunsten, op het gebeurde met de Academie te Delft; was het niet duidelijk dat de moeijelijkheden, die zich nu voordoen, moesten voortspruiten uit zoodanig reglement, als voor laatstgemeld ligchaam werd opgesteld. De vrijheid der studenten kon niet zoo aan banden worden gelegd als geschied is, even als de wijze waarop de directeur aan de Academie kwam, stof tot bezwaar gaf, ofschoon bij niets op den directeur als persoon had af te dingen, maar wel als man om aan 't hoofd dezer wetenschappelijke instelling te worden geplaatst. Spreker wijst verder op het gebeurde met de loterijzaal; hij zal nu daaromtrent niet uitwijden, maar vraagt of 't niet veel van misleiding heeft, als men ziet hoe de Minister gehandeld heeft, alsof de Kamer niet bestond. Ook daarover zal hij nader, bij de behandeling van het punt zelf, spreken. Maar hij moest het afkeuren dat het beklag der Kamer deswege tot zulk een toorn aanleiding gaf, als uit het antwoord blijkt.

Spreker wijst voorts op het gebeurde met de begrooting omtrent de Staatsspoorwegen, in verband met de opdrijving der uitgaven. Behoort dat alles, vraagt hij, tot onbewezene insinuatiën?

Hij komt nu tot § 3 van het Voorloopig Verslag nopens de financiële beschouwingen, waar de Kamer mede hare afkeuring heeft geuit. Het is onjuist, dat de verhooging slechts 5 ton zou bedragen. Spreker betoogt dit uit het bijbrengen van cijfers, en komt tot een hooger bedrag van *f* 862,000. Welnu, zegt hij, het beklag daarover wettigde allerminst dien verschrikkelijken toon of toorn des Ministers tegenover de Vertegenwoordiging.

Bij de algemeene beraadslagingen over de gansche begrooting heeft de heer Betz gezegd, dat in de tegenwoordige omstandigheden het pligt is, om zonder omwegen zijn gevoelen te kennen te geven. Die meening, zegt spreker, ben ik geheel toegedaan. Aan mij kan de Minister niet tegenwerpen het noviciaat in de Kamer; en dan moet ik openhartig verklaren, dat de Minister te goed en daardoor te zwak is, dat hij aanvankelijk de zaken te ligt telt en daardoor in verwikkelingen komt, waaruit hij zich dan door een stouten greep moet trachten te redden. Ik kan dien Min. mijn vertrouwen niet geven. — Spr. zal voor alle amendementen stemmen, die tot vermindering van het cijfer kunnen leiden, maar ook dit zal hem niet beletten tegen het Vde hoofdstuk te stemmen. Hij meent daardoor te handelen in 't algemeen belang, en ingevolge den pligt, die als Volksvertegenwoordiger op hem rust.

De heer *Hoekwater* zal met een paar woorden zijne stem over dit hoofdstuk motiveren. Hij is in de sectien niet tegenwoordig geweest bij het onderzoek der begrooting, en laat den toon, die in de stukken heerscht, geheel daar. Hij is over het algemeen voor dit Ministerie niet zoo ongunstig gestemd, maar heeft bezwaar tegen te hooge opvoering der begrooting, tot welker vermindering hij dan ook gaarne zal medewerken. Als dus zijn oordeel over het beleid des Ministers over het algemeen niet zoo ongunstig is, dan maakt hij daarop eene uitzondering ten aanzien van eene Regeringsdaad, die door het geheele Land onverdeeld is veroordeeld en afgekeurd. Hij bedoelt het laatst vastgesteld reglement voor de Koninklijke Academie te Delft, en het voorloopig programma der studiën, en vooral het niet minder noodlottig besluit tot sluiting der Academie. Hij zal over deze zaak zijn eindoordeel opschorten, omdat er voor hem ten deze nog veel duister is, maar dit wil hij er van zeggen, dat er veel vermoeden bestaat, dat de Minister omtrent het besluit tot organisatie en de sluiting der Academie niet gelukkig is voorgelicht en geraden, en dat hij deze zaak niet met goed beleid heeft ondernomen. Spreker zal dit onderwerp thans niet in het breede behandelen, doch deelt als zijn gevoelen mede, dat de plaats gehad hebbende handelingen waren in strijd zoowel met de voorschriften der Grondwet, als met een gevoel van regt, en met miskenning van bestaande toestanden. Hij heeft hierop reeds nu gewezen, opdat de Min. bij deze algemeene beschouwingen de noodige inlichtingen kunne geven. Hij herhaalt, dat hij zijn eindoordeel over deze betreurenswaardige gebeurtenis wil opschorten, maar hij acht thans het oogenblik gekomen, om tot eene oplossing van deze zaak te geraken.

De heer *Lycklama à Nyeholt* was ook door huiselijke omstandigheden verhinderd bij de behandeling der begrooting in de sectiën tegenwoordig te zijn: hij heeft dus ook geen aandeel in de uitdrukkingen van het verslag. Hij heeft echter deze gelegenheid niet willen laten voorbijgaan, zonder te verklaren dat hij wenscht te hebben geconstateerd, dat hij behoort onder die leden die, van den aanvang af, door de afstemming der begrooting, aan den Minister hebben willen doen verstaan dat zij behooren tot de teleurgestelden, omdat het koloniaal programma niet zoo behoudend is toegepast, als waarin het is opgesteld. Hij heeft dan ook gestemd tegen de vorige hoofdstukken. Maar, aangezien, tegen zijne verwachting, de groote meerderheid der Kamer dit Ministerie toch wil steunen, zal hij, hoezeer ongaarne, niet meer alle hoofdstukken afstemmen, met uitzondering evenwel van hoofdstuk XI (Kolonien). Daarenboven, de begrooting thans in behandeling heeft betrekking tot de intellectuele en materiele belangen van het Vaderland, en nu wil hij hierin geen stoornis brengen door het afstemmen eener begrooting van een Minister, die bovendien is een spoorwegman. Hij zal dus de verdere beraadslagingen afwachten, om zijn oordeel over de overige hoofdstukken te bepalen.

De heer *Zijlker*, hoezeer ook bedenkingen hebbende tegen het beleid des Ministers en tegen het eindcijfer der begrooting, zal toch de begrooting goedkeuren omdat hij vermeent dat daarin, door amendement, aanzienlijke verminderingen kunnen worden aangebragt.

De heer *van Heukelom* zal niet het voorbeeld volgen van den Minister van Binnenlandsche Zaken, die in zijne Memorie, ten aanzien der in het Verslag zeker uitgedrukte klagten der Staten-Generaal, heeft gezegd, dat het de bedoeling was om hem te kwetsen. Dit is bij spreker in de verste verte de bedoeling niet. Zijne bezwaren zijn voornamelijk gerigt tegen de hooge opdrijving der cijfers. Hij blijft volhouden dat de verhooging meer bedraagt dan de Minister opgeeft. Bovendien, er is in het volgend jaar *f* 457,000 minder te betalen dan in het vorig jaar. Zoodat deze begrooting de vorige overtreft niet met de som door den Minister genoemd, maar met *f* 762,000. Waaraan is die verhooging hoofdzakelijk toe te schrijven: 1°, aan de omslagtigheid van het beheer. Er zijn een aantal ambtenaren, en wat wordt er door hen uitgevoerd? De wetten, waarop men reeds jaren wacht, zijn nog niet gereed. — 2°, aan het subsidiestelsel. Er worden ruime subsidien aangevraagd voor werken van algemeen nut, voor onderwijs en voor kunsten en wetenschappen. — Wat de subsidien voor werken van algemeen nut betreft, niemand zal de noodzakelijkheid er van ontkennen, maar men moet daarbij toch in de eerste plaats letten op de uitgaven die het Rijk, in het algemeen belang, op zich heeft genomen. Door die subsidien worden de gemeenten en polderbesturen er ook toe gebragt om ligtelijk over uitgaven heen te stappen, daar zij bijna altijd de zekerheid hebben dat het Rijk bijdragen zal verleenen. Men let te veel op locale belangen, en dit geldt ook voor de subsidien voor onderwijs en kunsten en wetenschappen. In het subsidiestelsel schijnt men een middel van regeren te hebben gevonden. In zoodanig stelsel zoekt men zijne kracht, ofschoon het daarin niet te vinden is. Maar dit strookt geheel met hetgeen men van het bestuur des Ministers gezien en daaraan verweten heeft. Hij noemt dit een bestuur zonder waardigheid, omdat het stelsel der Regering niet is het uitvloeisel eener eigen wel gevestigde overtuiging. Hij zegt zonder waardigheid en zonder overtuiging. Als men toch naast elkander legt de eerste handeling des Ministers ten aanzien dezer Kamer, en zijne laatste handeling, wat ziet men dan: die eerste handeling was het verleenen der concessie voor den spoorweg Leyden-Woerden. Daarbij werd een monopolie gegeven, waartegen zich de tegenwoordige tijd vooral verzet. Het gevolg daarvan was, dat de Kamer die Regeringsraad heeft afgekeurd, op eene zoo sterke wijze, dat er geen twijfel kon ontstaan of de Minister zou den volgenden dag zijn ontslag nemen. Bij de behandeling dezer zaak had men dan ook geene andere gedachte. Maar de motie heeft geen politiek gevolg hoegenaamd gehad. En toch was zij gegrond op de overweging, dat de Minister het Staatsbelang niet had behartigd. En nu de laatste handelingen des Ministers, waarover de Kamer reeds in de afdeelingen een ongunstig oordeel heeft uitgesproken, hetwelk door de commissie van rapporteurs in het voorloopig verslag is nedergelegd. Zoo de vorm van dat verslag al scherp mogt zijn, de inhoud daarvan is toch zeker te verdedigen. En nu vraagt spreker of het met de waardigheid der Regering overeenkomt, om op een toon te spreken zooals in de Memorie van Beantwoording. De Minister noemt zich een liberaal man. Hij beroept zich gaarne op zijne antecedenten. Maar, vraagt spreker, strookt daar dan mede, dat een Minister, aan wien de zorg voor de uitvoering der onderwijswet is opgedragen, tot schoolopziener benoemt kerkelijke personen? De Minister zegt wel, de wet verbiedt het niet, maar spreker meent dat de geest der wet, zooals die daar ligt, ten stelligste wraakt de benoeming van geestelijken tot schoolopzieners. Ten slotte wijst spreker op de eigen woorden des Ministers. Bij de wet op de nationale militie was een artikel 12 voorgesteld, omtrent de verbindtenissen van minderjarigen. De Kamer had daartegen veel bezwaar; de Regering hield het artikel echter vol; verschillende leden der Kamer ondersteunden den Minister; de beraadslagingen liepen echter dien dag niet af; en wat gebeurde er: den volgenden dag verklaarde de Regering het artikel in te trekken. Uit hetgeen de Minister bij die gelegenheid gezegd heeft straalde duidelijk door, dat hij het artikel niet terugnam, omdat hij meende dat het niet goed was, maar omdat het niet veel kans had van te worden aangenomen. Een bestuur dat zoo handelt, kan geen invloed hebben en kan geen kracht uitoefenen. Wat willen wij: wij willen eene krachtige Regering aan de Ministertafel zien zitten, eene Regering die voor hare overtuiging uitkomt, die daaruit hare kracht put, maar zich niet uit het in drift gesproken woorden. Maar ook daar buiten heeft het Ministerie geen kracht. Wat toch heeft men zien gebeuren met een schoolopziener, prof. Hofstede de Groot? In october 1860 heeft die schoolopziener eene uitlegging aan de wet gegeven lijnregt in strijd met de bedoeling des wetgevers. En wat heeft de Min. daartegen gedaan? Hij heeft enkel gezegd: ik ben het niet met u eens. Maar hoe kon nu de Min. denken, dat die schoolopziener enkel op dien brief zijne overtuiging zou laten varen! Als men zelf eene overtuiging heeft, dan kan men niet verwachten dat een ander zoo spoedig van zijne overtuiging zal afstappen. Als die schoolopziener zich niet stoort aan den duidelijken geest der wet, dan zal hij zich zeker ook niet storen aan eene aanschrijving des Ministers. En heeft nu die aanschrijving eenig gevolg gehad? volstrekt niet. De heer Hofstede heeft integendeel later verklaard dat hij thans meer dan ooit blijft bij zijn gevoelen omtrent de uitlegging der onderwijswet. Een en ander bewijs van zwakheid vindt spr. ook in de Regeringsdaad, zoo scherp door den heer Hoekwater afgekeurd. Hij bedoelt de Academie te Delft. De geachte spreker uit Delft, die anders zoo bereid was zijn vertrouwen aan de Regering te geven, heeft het bewijs geleverd, dat wij hier hebben eene zwakke Regering. Hij heeft gezegd: dat hetgeen gebeurd is daaraan komt, dat de Minister slecht wordt voorgelicht. En daardoor zegt die geachte afgevaardigde niets anders dan wat reeds in het verslag gezegd is, dat de Minister veel te veel beheerscht wordt door de ministriële bureaux. Spr. moet omtrent de zaak der Delftsche Academie nog opmerken, dat kracht niet gelegen is in geweld, maar wel in eene vaste overtuiging. Hij zal hierover thans niet meer spreken, omdat dit onderwerp bij de afdeeling onderwijs wel ter sprake kan komen. — Dit nu wat het eigen beheer des Ministers betreft. Het politiek karakter is reeds genoeg geschilderd. Spr. gelooft dat hier de politiek van het Kabinet moest worden beoordeeld, omdat de Minister van Binnenlandsche Zaken is de zamensteller van dit Ministerie. Hij gelooft dan ook dat zij, die tegen dit hoofdstuk stemmen, daardoor zullen uitspreken eene veroordeeling over het geheele Kabinet. Daarom is het echter niet noodig, dat men zich tegen alle hoofdstukken verklare. Neen, men stemme alleen tegen deze begrooting, waarin zich de politiek van het geheele Kabinet afspiegelt. Hierdoor zal men verklaren het vertrouwen te onttrekken aan het geheele Ministerie.

De heer *Luyben* zal in geene beschouwingen treden over de algemeene politiek van het Kabinet. Op dat breede veld van beschouwingen zal hij zich niet bewegen, overlatende aan den Minister van Binnenlandsche Zaken zelf om zich te verdedigen tegen de beschuldigingen, waaraan hij dezen morgen was blootgesteld. Hij heeft echter het woord gevraagd om zijn gevoelen mede te deelen omtrent een paar punten, dezen morgen besproken. En dan behandelt hij in de eerste plaats den toon, aangeslagen in het Voorloopig Verslag en in het antwoord van den Minister van Binnenlandsche Zaken. Hij is het geheel niet toegedaan van de meeste sprekers, die deswege dezen morgen hebben gesproken. Hij verschilt met hen omtrent dit punt aanmerkelijk. Hij verwerpt dat in het Voorloopig Verslag werkelijk op een kwetsenden toon jegens den Minister gesproken is.

In zijne afdeeling zijn zoodanige uitdrukkingen niet gebezigd. Maar het kan zijn, dat men zich in andere afdeelingen wel zoo heeft uitgelaten; hij wil aannemen dat de toon, in sommige afdeelingen aangeslagen, in het verslag werkelijk getemperd was, dan nog had hij gewenscht dat die toon nog meer ware getemperd geworden. Het is waar, de Minister van Binnenlandsche Zaken heeft scherp op dien toon geantwoord, maar hij had daartoe alle reden en hij was goed geïnspireerd toen hij dit op die wijze heeft gedaan. De Minister had werkelijk blootgesteld aan beleedigingen, en nu zijn er omstandigheden dat eene beleefdheid laagheid is; de Minister behoefde hier ook niet beleefd te zijn. Maar gesteld de Minister had op een bedaarden toon geantwoord, zou men hem dan niet hebben verweten dat hij was inschikkelijk, enkel uit zucht om zijn ministeriëlen zetel te behouden. Spreker zal niet verder in bijzonderheden treden om den Minister van Binnenlandsche Zaken te verdedigen tegen de verwijten tot hem gerigt. Maar omtrent één punt wil hij iets verder gaan, en dit betreft het scherpste verwijt dat den Minister gedaan is, namelijk dat hij zich aan misleiding der Kamer zou hebben schuldig gemaakt, en waartegen in het verslag der Kamer geen ander alternatief wordt overgesteld, dan dat de Minister ten speelbal zou zijn van zijne ambtenaren. Om die misleiding te adstrueren, heeft men zóó geredeneerd: er zijn leden der Vergadering geweest die het plan tot verbouwing der loterijzaal hebben gekend; de Minister heeft dit ook gekend, en dus is de Kamer misleid, toen de Minister zeide dat hier eekel de reden was van herstelling. Op een dergelijke grond misleiding aan te nemen, is niet regtvaardig en niet billijk. Het is toch zeer wel mogelijk, dat de Minister zich vergist heeft, en dat hij het woord herstelling meer heeft opgevat in den zin van herschepping. Spreker behoort tot hen aan wie het plan tot restauratie bekend was vóór dat dit onderwerp hier ter sprake kwam. Hij heeft dit gezien in de localen op het Binnenhof in de ministeriële bureaux, maar wel bij gelegenheid dat hij met de modellen in hout kennis maakte. Op een der zolders van de localen over de Kamer vond spreker dit plan in handen van een werkman. Het bleek hem dat dit plan weinig geschikt was om aan den Minister van Binnenlandsche Zaken te worden voorgelegd, waaruit hij tot het besluit kwam dat de Minister dit plan nog niet kende. Het komt hem dus voor dat de gedane verwijten onverdiend zijn. Maar zeide men, de Minister had vroeger betere inlichtingen kunnen geven; maar dit is ook niet billijk, want bij de eerste aanvrage tot herstelling werd hier over deze zaak niet gesproken. Men beschouwde ze niet van zoo groot belang; eerst later heeft men er op gelet, toen verschillende meeningen zich daaromtrent hadden doen kennen.

De heer *Gevers Deynoot* zegt rapporteur te zijn geweest van de 4de afdeeling; daarin zijn geene politieke beschouwingen gevoerd; dit is slechts in drie afdeelingen geschied. Hij heeft zich met de wijze, waarop die politieke beschouwingen in het Voorloopig Verslag zijn medegedeeld, niet vereenigd. Maar de hoofdbedenking in het Voorloopig Verslag, de kwistigheid, dit heeft hij ten sterkste ondersteund en dit is ook in zijne afdeeling gezegd. Hij heeft getrouw overgebragt wat in zijne afdeeling is gezegd. Over den toon van des Ministers antwoord zal hij niets zeggen; hij deelt deswege het gevoelen van de heeren Olivier en Storm van 's Gravesande.

De heer *Westerhoff*, als rapporteur der 1ste sectie, heeft medegewerkt tot het opstellen van het Voorloopig Verslag. Naar aanleiding van het gezegde door den heer Olivier, waartegen hij niets heeft in te brengen,

zal spr. daarover niet veel zeggen. De Min. heeft reeds in nov. jl. het karakter van genoemd verslag miskend en de heer Thorbecke heeft er teregt op gewezen, door te protesteren tegen de uitdrukkingen in de Mem. van Beantwoording gebezigd. De beschuldigingen daarin voorkomende werpt hij verre van zich. Het Voorl. Verslag kan en mag niet zijn het werk van de rapporteurs, tenzij men aanneme, dat deze hun pligt niet doen. Toen er zelfstandige rapporteurs waren, konden deze een zelfstandig oordeel uitbrengen; nu is dit het geval niet. Hij heeft zijne aanteekeningen onlangs in de sectie overgelegd om zich in de volle Kamer tegen een openbaar verwijt te kunnen verdedigen, alsof hij iets onjuist in het verslag had opgenomen. Niets regtvaardigde het onstuimig en ondoordacht antwoord. Er is in zijne afdeeling te scherpe en welverdiende berisping gehoord, maar er is volstrekt niets onbetamelijks gezegd. Wel was de indruk over het gebeurde met de loterijzaal zeer slecht en werd het woord „misleiding" deswege gebezigd. De commissie van rapporteurs heeft vooraf overwogen of dit in het rapport zou worden opgenomen, en er is beslist dat men weer zou geven wat er gezegd is, ook om niet in het rapport wit te noemen, wat in de sectiën zwart was genoemd. De gedachte over het Hoofdstuk was ongunstig wegens het verbazend hooge eindcijfer en over menigen post. Nergens treft men sporen van zuinigheid aan. Waarschijnlijk zal hij tegen het Hoofdstuk stemmen. Hij kan den Minister hier op financieel gebied niet steunen, omdat hij vreest onze financiën weder in den ouden ellendigen toestand te zien vervallen. Hij meent het eerlijk met zijn Vaderland en de Regering, en wil gaarne tot noodzakelijke en nuttige uitgaven zijne medewerking leenen, doch waar dit niet het geval is, moet hij eene afkeurende stem uitbrengen, en dat doet hij niet om den persoon des Ministers of om politiek wantrouwen, maar wegens het hooge cijfer.

De heer *Dirks* zegt dat in lange jaren geen Minister van Binnenlandsche Zaken zich in zulk eene moeijelijke positie heeft bevonden als deze, en van waar die ongunstige positie? Zij is aan verschillende oorzaken toe te schrijven. Vooreerst dat zich tegen het budget van Binnenlandsche Zaken twee anders tegenovergestelde stroomen vereenigen. De heer van Eck heeft dit reeds genoemd eene *union monstre*. Hij zal over dit woord niet verder uitwijden. Ook buiten de Kamer zijn allerlei benamingen gegeven, als ultra liberaal en koloniale oppositie. Hij noemt haar de Deventersche en Zwolsche oppositie. — Wat nu den toon van het Voorloopig Verslag betreft, hij acht dien overdreven en onnaauwkeurig, hetgeen hij door eenige bijzonderheden staaft. Maar aan den anderen kant moet hij ook afkeuren den toon des Ministers van Binnenlandsche Zaken, die hem hoogst onvoorzigtig voorkomt. De Minister schijnt het voorbeeld te hebben gevolgd van Ferdinand Cortez, die zijne schepen verbrandde en zich zoo den terugtogt afsneed. Z. i. is de scherpe toon van het Voorloopig Verslag voornamelijk toe te schrijven aan de te hooge begrooting, wat hij bij de artikelen zal justificeren. Eene andere oorzaak is daarin gelegen, dat men onder den indruk verkeerde van een te kort, en desniettemin eene te hooge begrooting ontving. Maar er zijn nog andere oorzaken. Hij noemt de ongelukkige geschiedenis der Academie te Delft, die hij ten zeerste betreurt. Z. i. moest die organisatie bij de wet hebben plaats gehad, dan waren alle onaangenaamheden vermeden. Tot zoolang had men met de organisatie kunnen wachten.

En dan ook dat ongelukkige dak van de loterijzaal. Daardoor heeft de Minister zich het verwijt op den hals gehaald van misleiding, maar dat is onverdiend, want de Kamer wist dat de kap der loterijzaal vervangen zou worden. — Zal nu de Minister van Binnenlandsche Zaken bezwijken voor al die bezwaren? Hij heeft nog al moed dat de Minister de klippen zal kunnen ontgaan, omdat de twee bedoelde rigtingen het niet eens zijn. De heer Lycklama toch heeft reeds verklaard voor het wetsontwerp te zullen stemmen. Daarenboven zijn de spoorwegmannen vertegenwoordigd in de beide rigtingen die schijnbaar vereenigd zijn in oppositie tegen dezen Minister. Wat hem betreft, hij zal gaarne amendementen aannemen die tot vermindering van het hooge cijfer dezer voordragt strekken.

Als sommige posten niet verminderd worden, waarover hij later zal spreken, zal hij tegen het Hoofdstuk moeten stemmen.

De heer *van Voorthuysen* behoudt zich zijne stem voor en zal medewerken het Hoofdstuk door amendementen zoodanig te wijzigen, dat het aannemelijk zij.

De heer *van Eck* heeft zóóveel gehoord over hetgeen zwak en krachteloos zou zijn, dat het te verwonderen is dat het Kabinet niet reeds gevallen is. Maar de argumenten zijn niet geleverd en het verwijt van zwakte keert daarom terug op de oppositie, die ook niet heeft gewild dat eene motie van wantrouwen voor werd gesteld waartoe spr. den raad had gegeven. Door de vereeniging van oppositiën uit verschillende tegenovergestelde elementen zou men wel eens het paard van Troje kunnen binnenhalen. Vruchteloos heeft hij gevraagd naar bewijzen van zwakheid of lusteloosheid. Juist de verhoogingen die zijn voorgedragen bewijzen de vermeerdering van werkzaamheid bij het Departement (Gelach). Hij is ook niet tegen verhooging van uitgaven die strekken tot uitbreiding van de stoffelijke en zedelijke welvaart der Natie. De voorname verhoogingen zijn voor Onderwijs en Waterstaat. — Nu mogen er enkele posten zijn die een onverdeelden bijval vinden, maar dat zal steeds het geval zijn bij dergelijke begrooting. En is dat dan eene reden tot eene algeheele afstemming van het Hoofdstuk?

Men heeft aan den Minister verweten gemis aan waardigheid, omdat hij zijn ontslag niet had genomen na de motie over de concessie van den spoorweg Leyden-Woerden. Ik vat, zegt spreker, de motie zoo op, dat de Regering *in dat opzigt* is afgeweken van het algemeen belang. Maar hieruit volgt nog niet dat de Regering over het algemeen strijdig met dat belang handelt. — Men zegt wel dat de Kamer het regt had om zoo te spreken als zij in het Voorloopig Verslag gedaan heeft, en spreker geeft dat toe. Men mag dat alles zeggen; maar dan mag men het den Minister niet ten kwade duiden wanneer hij een toon aanslaat als bij het antwoord, waarin hij de tegen hem ingebragte beschuldigingen van zich afwerpt.

De heer *de Poorter*. Bij mij staat het vast dat het Ministerie van Binnenlandsche Zaken te veel omvat. Ik zou daarom in overweging geven of het niet wenschelijk ware het Departement te splitsen en een departement op te rigten van openbare werken, en daarentegen de beide Departementen van Eeredienst in te lijven bij dat van Binnenlandsche Zaken.

De *Minister van Binnenlandsche Zaken* zegt hoofdzakelijk: Niemand zal het bevreemden dat, na al hetgeen in de discussie is gesproken over het Voorloopig Verslag en mijn antwoord, — ook ik nu daarbij stilsta. De afgevaardigde uit Leeuwarden, de heer Dirks, heeft gezegd dat de Min. onvoorzigtig had gehandeld en zich den terugtogt had afgesneden. Ik heb niet gevraagd wat de voorzigtigheid gebood in mijn eigen belang; ik heb mijn eigenbelang daar buiten gelaten en zou zelfs betwijfelen of dat eigenbelang gedoogde dat ik langer in deze Kamer verscheen. Maar hoe het zij, ik heb geantwoord gelijk ik meende dat moest geschieden. En dit moge buitengewoon zijn, het was de *getemperde* uitdrukking van mijn diep gekrenkt gevoel en van de verontwaardiging welke mij vervulde toen ik op zoodanige krenkende wijze werd toegesproken.

Een eerlijk gemoed laat zich niet gaarne aanleunen, hetzij door enkele leden of door de gansche Kamer, wat in het verslag staat. Ik meen daar regt op te hebben, en als men mijn levensloop in herinnering heeft gebragt, dan mag ik dit ook doen en zeggen dat ik meer dan 30 jaren Koning en Vaderland eerlijk en trouw heb gediend, overal achting en vertrouwen heb weten te verwerven en als afscheid, vóór ik deze portefeuille aanvaardde, mij heb mogen verheugen in de sympathie van twee provincien, waartoe ik als 's Konings commissaris in betrekking stond. En nadat ik op de roepstem des Konings het offer heb gebragt om hier te zitten en dan op die wijze door het slijk ben gehaald, zeg ik: geen eerlijk man laat zich zoo iets onbeantwoord welgevallen.

Ik weet het, de leden der Kamer zijn niet vervolgbaar om hunne adviezen, maar hoe zouden de leden oordeelen over den man die hen 't zij in 't privé, 't zij in 't publiek leven van bedrog beschuldigde? En in het Voorloopig Verslag is niet alleen gesproken van stelselloosheid en zwakte, maar ook van *misleiding*. Ik zeide reeds dat men niet bedoeld zal hebben kwaadwillige, opzettelijke misleiding, maar misleiding is misleiding, is bedrog, verzaking der waarheid. En ik heb het regt om mij daartegen te verdedigen.

Maar is hetgeen in het Voorloopig Verslag vermeld is de meening der Kamer? Ik geloof het niet. Ik geef toe dat ik niet weet wat in de sectien gebeurt; maar de ondervinding heeft mij geleerd dat de meening der Kamer niet altijd in de verslagen wordt uitgedrukt; dat meermalen het tegendeel heeft plaats gehad, en zij soms strekken om de Regering op een dwaalspoor en tot andere inzigten te brengen.

Eene tweede reden waarom ik weten wil wat de Kamer wil, is dat de waardigheid der Kamer op het spel staat. Die waardigheid brengt niet mede dergelijken toon. Die achting wil naar buiten moet achting voor zich zelve hebben. Hoe het zij: ik wil, ik moet weten op welken voet ik met de Kamer sta. En als de Kamer door een votum uitmaakt, dat de toon van het Voorloopig Verslag het gevoelen der Kamer is, dan zal ik bukken en dan kan ik onmogelijk één dag langer in deze Kamer het woord voeren. Ik verzoek dat het uitgemaakt worde als een bewijs van welwillendheid te mijwaarts. Ik verlang niets beter dan dat dit worde beslist door het voorstellen van eene motie.

Waaraan is dit alles toe te schrijven? Er is gesproken van partijen, van eene Deventersche en Zwolsche partij. Ik spreek alleen van ééne partij die eene stelselmatige oppositie tegen iedere Regering, tegen elk Ministerie welk ook, voert. De heer Olivier heeft een waar woord gezegd bij de algemeene beraadslagingen, ofschoon welligt tegen zijne bedoeling. Die spreker zeide, dat sedert 1853 de strijd een ander karakter heeft gekregen, een karakter van bevordering van bijzondere belangen. Dat is zoo: de partij die in 1853 is afgetreden, zoekt weder aan het bewind te komen; zij is goed gedisciplineerd en laat geene gelegenheid voorbijgaan om het verloren terrein te herwinnen. Van daar de strijd tegen ieder Ministerie, van daar de ondermijning van ieder Kabinet en naar mate een Kabinet toeneemt in succès, groeit die oppositie aan in hevigheid, omdat zij zich dan meer verwijderd ziet van haar doel. Ook daaraan moet een einde komen, en de Kamer of de Natie dient uit te maken of die partij het gezag in handen moet krijgen.

De Minister staat nu achtervolgens stil bij de ingebragte beschuldigingen. Welke zijn die?

Gebrek aan liberaliteit. Ten bewijze voert men aan het benoemen van twee schoolopzieners, leeraars van de Herv. godsdienst, in strijd met het gebruik in den regel. Men vergeet echter dat op die plaatsen geene andere mannen te vinden waren, even geschikt en bekwaam. — Men voert aan de benoeming van een lid der Kamer tot een onbezoldigd Staatsambt. Dat was geen Staatsambt, en zoo ja, waarom heeft men dan niet gesproken over de benoeming van leden der Commissie van wees- en momboirkamers?

Men heeft gezegd: de Regering is zwak. Waarlijk als dat zoo is, dan zou deze discussie zeker niet geschikt zijn om haar sterk te maken. Maar waar zijn de feiten, de bewijzen?

Men heeft beweerd, dat de Regering stelselloos was, en ten bewijze daarvan heeft de heer Storm van 's Gravesande o. a. het voorbeeld bijgebragt van onderhandeling met de Academie voor de Beeldende Kunsten te Amsterdam. Dat is niet afdoende, want de geheele inrigting dier Academie kan niet strekken tot opleiding van ingenieurs.

Men heeft de Regering beschuldigd van de zucht om te believen door uitdeeling van gunsten. Men doelt op het subsidie-stelsel, het ondersteunen van nuttige werken door het publiek belang geëischt, of dat er door gebaat wordt. Is dat gunstbetoon? Wat hebben dan alle vorige Kabinetten gedaan en speciaal het Kabinet van 1849?

Over het woord „misleiding" spreek ik niet meer. Die beschuldiging werp ik van mij af. Maar nu de bedenkingen over het hooge cijfer; maar men moet letten op de eischen van het binnenlandsch bestuur en ook hierop, dat als de vorige Regering niet veel verwaarloosd had, de tegenwoordige niet zoo veel zou hebben te herstellen.

De Minister specificeert en justificeert de noodzakelijkheid der posten, die tot klagten hebben aanleiding gegeven, als: de verbetering van de Merwede; de oprigting van eene sluis te Asperen; de daarstelling van stoomschepen als ijsbrekers. Daarbij vordert het onderwijs voortdurend hoogere sommen, zoo ook de pensioenen van onderwijzers. Art. 36 van de onderwijs-wet brengt mede het subsidiëren van minvermogende gemeenten voor het onderwijs. — De Minister wijst voorts op de uitbreiding van de telegraphie, op het meerder personeel en het onderhoud van het materieel daarvoor benoodigd; op de kosten die de wet nopens de landverhuizing medebrengt, op de zorgen van de Londensche tentoonstelling.

Men heeft gesproken van het aangroeijend getal ambtenaren aan zijn Departement. Er zijn maar twee nieuwe afdeelingen bijgekomen; die voor Ommerschans en Veenhuizen en die voor de zaak der spoorwegen, welke veel werk verschaft.

Men heeft geklaagd over werkeloosheid. Dat is een stereotyp tooverwoord, maar dat geen stand houdt bij het verwezenlijken van de wet op de spoorwegen, bij de militie-wet. De geneeskundige wetgeving is in gereedheid gebragt en binnen kort zal zij worden ingediend. Hij, Minister, heeft ook zijn aandeel gehad aan de wet op den Raad van State. Hij spreekt nu niet over de appreciatie der wetten, want de kritiek daartegen is een protest tegen de meerderheid der Kamer.

De Minister zal op dit oogenblik niet spreken over de Academie te Delft; hij acht dit niet geschikt bij de algemeene beschouwingen, maar hij zal daarover spreken bij de afdeeling Onderwijs.

Wat den schoolopziener te Groningen betreft, deze had zich over de toepassing der wet nopens het onderwijs uitgelaten op eene wijze die de Regering in strijd achtte met den geest en de bedoeling dier wet. Nu heeft de heer van Heukelom gezegd dat die schoolopziener eene zachte teregtwijzing ontvangen had. Heeft hij die gelezen? Als die teregtwijzing zoo zacht is, dan begrijp ik, zegt de Minister, dat de toon van het Voorloopig Verslag *getemperd* is. Want wat is er gebeurd? De Minister heeft in de meest ernstige bewoordingen zijn ongenoegen aan dien schoolopziener te kennen gegeven met verklaring dat, indien hij voortging op die wijze de wet op het onderwijs toe te passen, *hij zou worden ontslagen*. Die schoolopziener evenwel persisteerde en daarop heb ik den volgenden dag geschreven en hem uitgenoodigd zijn ontslag te *vragen*, bij gebreke waarvan het hem zou worden *t'huis gezonden*. Hij heeft nu *zijn ontslag gevraagd*. Is dat nu het bewijs van zwakheid van den Minister?

Ik eindig. Ik heb geantwoord op hetgeen mij werd tegengeworpen. Mag ik krachtig en ernstig gesproken hebben, er is hier kwestie van zelfverdediging. Ik besluit met den wensch en in de verwachting, dat de Kamer uitspreken zal hoe hare meening is over het Voorloopig Verslag, en of die toon, dien ik noemde krenkend, is de toon der Kamer; en of zij dit goedkeurt al of niet. Daar stel ik prijs op, opdat worde geconstateerd wat het gevoelen der Kamer is.

De heer *Hugenholtz* doet uitkomen dat in zijne afdeeling twaalf à dertien leden tegenwoordig waren en dat de gezindheid verre van gunstig was omtrent dezen Minister. De Minister heeft een beroep gedaan op zijn privaat-leven; maar dit was ongegrond, want niemand heeft daarover gesproken. Men heeft alleen gesproken over zijn politiek leven; spreker komt tot de slotsom dat er inderdaad hier spraakverwarring heerscht. Vroegere politieke vrienden des Ministers tegenover elkander, andere nuances naderen elkander. Spr. brengt hierbij in herinnering het programma van het Ministerie van 1848, dat juist de verhouding der politieke partijen omschreef. Hij werpt een blik op de opvolgende Ministeriën, die allen zeiden dat ze liberale Ministeriën waren, maar toch werd het Kabinet dat in 1853 was afgetreden, bestreden. Indien dus de opvolgende Ministeriën niet de hand aan een of ander kerkgenootschap, aan eene of andere partij hadden gereikt, geen Ministerie had zich zoo lang kunnen staande houden als 't gevallene. Hij komt op tegen de verkeerde opvatting, dat *dit* Gouvernement het eenige zou zijn, eerlijk genoeg om de spoorwegen tot stand te brengen. Die wet bestaat en moet uitgevoerd worden. De verregaande insinuatie nopens de afbreking van het spoorwegnet bestrijdt hij. Daar eenmaal de wet er ligt, kan er geen Minister zijn, die niet eerlijk die wet zou willen uitvoeren. Voor 't overige moet hij wel zijn tegen de politiek des Ministers, als hij ziet dat deze zitting had genomen naast den heer van Hall en, na al het verder gebeurde, toch bleef zitten. Dit geeft geen aanspraak op politiek vertrouwen.

De heer *Storm van 's Gravesande* komt op één punt terug, namelijk om zich vrij te spreken van het verwijt, alsof hij van 't particuliere leven des Ministers zou hebben gesproken. Dit is volstrekt het geval niet geweest; hij heeft alleen gewaagd van de politieke rigting en handelingen. Spreker verklaart dat hij zich alleen laat leiden door zijne overtuiging.

De *Minister van Binnenl. Zaken* neemt gaarne aan de verzekering van den vorigen spreker; hij verwacht dan ook dat ieder lid naar zijne *overtuiging* zal stemmen; daaruit zal juist blijken in hoe ver de Regering, en speciaal de Minister van Binnenlandsche Zaken, steun vindt bij de Kamer. — Het is zoo, de Minister is meermalen in deze Kamer in oppositie geweest, maar hij moet verzekeren dat hij nooit zulk een antwoord, als hij heeft moeten geven, zou hebben willen provoceren. Hij heeft steeds als lid der Kamer getracht het *fortiter in re* maar *suaviter in modo* in acht te nemen. Hij was uitgetart, en daarom heeft hij geantwoord zoo als in den aanhef van de Memorie gesteld is.

Wat betreft het gezegde van den heer Hugenholtz, vraagt de Minister, waar het bewijs is dat de Minister leeft door zich hier en daar hulp te verzekeren? Men heeft ook gevraagd: hoe is 't verklaarbaar dat een liberaal Ministerie door de liberale partij tegengesproken wordt? De Minister antwoordt het is inderdaad onmeekelijk, maar ik refereer mij aan het straks gezegde omtrent de pogingen van die [illegible] Toon mij aan, dat ik minder liberaal ben d[...] Ministerie van 1849: Geef bewijzen van het ve[...] van rigting. Ik erken echter dat er een punt [...] verschil is, namelijk dat ik mij niet toeëigen [...] monopolie van liberalisme en dat ik meen [...] liberaal te zijn dan zij, die zich dat uitsluitend [...] toeëigenen.

De heer *Dullert* heeft het woord gevraagd [...] tegen de herhaalde insinuatiën van den Minister [...] Binnenl. Zaken op te komen. Reeds bij de al[ge]meene discussiën zegt spr., is er gewaagd van bed[oe]lingen, om de plaatsen aan gindsche tafel door [...]deren te doen innemen, en dat dit zou zijn het [ver]schil tusschen de liberalen en de reden van bestrij[ding] van dit Ministerie. Neen, dat is het geschilpunt [...] maar wel, dat zij, die in 1853 afgetreden zijn, [...] hebben gegeven meer te hechten aan hunne beg[inse]len, dan aan hunne portefeuille. Tweemalen is [...] zelfde insinuatie gebezigd, eerst door den Mi[nister] van Finantiën en nu weder door den Minister [van] Binnenlandsche Zaken, en heeft men gezegd: de p[...] die in 1853 is afgetreden, wil op nieuw op het k[...] komen. Maar dit verwijt gaat niet op. Weet [...] dan niet, dat die partij op één na reeds in al[...] leden aan deze Minister-tafel *heeft* gezeten? M[...] het is haar niet te doen om de personen, maar [...] de beginselen. Zoolang die niet aan de minister[...] tafel worden vertegenwoordigd, zal die partij, die [...] beginselen strijdt, hare beginselen volhouden en [...] verzaken om persoonlijke belangen. Thans komt [...] tot de vraag, welke roeping die zoo zeer aange[...] liberale partij te vervullen heeft tegen dezen Mi[nister] van Binnenlandsche Zaken. Kan zij hem onder[steu]nen? Ter beantwoording dier vraag gaat hij [...] politieken werkkring van dezen Minister na; [...] hij eerst met de heeren van Hall en Rochus[sen] daarna met den heer Cornets de Groot, w[...] met de heeren Loudon en van Zuylen kon [...] zitten, en nu weder den heer van Zuylen lo[...] in één woord, hoe het mogelijk is, in zoo ko[rt] tijd in zoo vele gedaanteverwisselingen op te tre[den] hetgeen spr. nader uiteenzet. Is het nu moge[lijk] vraagt hij, voor eene partij, die aan beginselen h[...] om dit Ministerie te ondersteunen, een Minist[er] dat, waar er maar gelegenheid bestaat, de libe[rale] partij aanvalt en bestrijdt.

De heer *van Heukelom* beantwoordt nader [...] Minister, en doet het feit uitkomen, dat eigen[lijk] gezegd niemand is opgetreden, om de beginse[len] van den Minister te verdedigen, terwijl alle adhe[...] was geput uit neven-consideratien en was negat[...]

Bij het vergevorderd uur zijn de beraadslagin[gen] verdaagd tot morgen namiddag ten 12½ ure, [...] wanneer aan het woord is de heer Dommer [...] Poldersveldt.

Bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal is in[ge]komen een adres van landbouwers en daglooners [...] Laag-Soeren, tot vrijwaring van hunne onmi[...] weilanden bij den aanleg van het kanaal van Apeld[oorn] naar Dieren.

Begrooting voor de gestichten te Ommerschans en te Veenhuizen voor de dienst 1862.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal is [...] wetsontwerp te dezer zake aangeboden. Het ci[jfer] der begrooting van uitgaven voor de gestichten [...] Ommerschans en te Veenhuizen voor 1861, vastge[steld] bij de wet van 25 december 1860 (Staatsblad [...] 104), bedraagt *f* 699,305; voor 1862 wordt gera[amd] *f* 715,129,60; alzoo meer *f* 15,824.60.

Die vermeerdering is veroorzaakt door de toevoeg[ing] van een nieuw artikel aan de begrooting, nam[elijk] art. 2, bedragende *f* 6150, en door de verhoog[ing] van de verschillende artikelen, ten beloope [van] *f* 26,024,60.

Daartegen zijn verminderd 2 artikelen, ten bedr[age] van *f* 10,200.

Bij de behandeling van de vorige begrootingen v[oor] de gestichten is ter sprake gebragt de vraag, of [...] zamensmelting van de inrigtingen te Ommerschans [...] te Veenhuizen al dan niet geraden zij.

In het vorig jaar is door de Regering te ken[nen] gegeven, dat het haar ernstig streven was, zoo sp[oe]dig mogelijk tot de beslissing dier vraag te gera[ken]. Daaromtrent kan nu worden medegedeeld, dat o[...] de opheffing van het gesticht te Ommerschans en [...] overbrenging van zijne bevolking naar Veenhu[izen] thans bepaalde overwegingen aanhangig zijn. Die ov[er]wegingen zijn echter nog niet tot zoodanige rijph[eid] gekomen, dat zij invloed zouden kunnen uitoefe[nen] op de begrooting, die bij deze wordt voorgedra[gen]. Mogten zij spoedig tot de uitkomst leiden, dat [...] bedoelde maatregel inderdaad zoodra mogelijk beho[ort] te worden genomen, dan zal, zoo het blijkt moge[lijk] te zijn, reeds in het volgende jaar aan de voorbereid[ing] daarvan krachtig de hand te slaan, in tijds eene w[ij]ziging der voor 1862 ontworpen begrooting wo[rden] ingediend.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.